

**ULUSLARARASI
GAZİ SÜLEYMAN PAŞA
VE KOCAELİ TARİHİ
SEMPOZYUMU-III**

**INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON GAZİ SÜLEYMAN PAŞA
& HISTORY OF KOCAELİ - III**

**CİLT
- III -**

© 2017 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kùltür ve Sosyal İşler
Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 38

© Copyright 2017 Kocaeli Metropolitan Municipality,
Department of Culture and Social Affairs No: 38

Bu kitabın her türlü basım, yayın ve telif hakları Kocaeli
Büyükşehir Belediyesi, Kùltür ve Sosyal İşler Dairesi
Başkanlığı'na aittir. Başkanlığın yazılı izni olmadan elektronik,
mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve
dağıtılamaz. Para ile satılmaz

All rights reserved. No part of this book may be printed,
reproduced or distributed by any electronic, optical, mechanical
or other means without the written permission of the Kocaeli
Metropolitan Municipality, Department of Culture and Social
Affairs

Tasarım

Mert Uğurdil
Serhat Batur Karadeniz

Baskı-Cilt

CNR Basım

Takım No: 978-605-5116-35-4 (Tk)

ISBN: 978-605-5116-38-5 (3.c)

ULUSLARARASI
GAZİ SÜLEYMAN PAŞA
VE KOCAELİ TARİHİ
SEMPÖZYUMU-III

[İSKÂN DEFTERİ'NE GÖRE İZMİT MUHACİR KÖYLERİ
(1888-1889)]

Mustafa SARI*

Giriş

İnsanlık tarihinin en önemli ve en eski olgulardan birisi olan göç, “asıl yerinden, ulaşmak istenilen yere hareket” olarak tanımlanırken¹, münferit ve kitlesel göç olarak ikiye ayrılır. Birkaç kişilik küçük grupların yer değiştirmeleri “münferit göç” olarak nitelendirilirken; savaş, ihtilal, isyan ve tabii afetler gibi sebeplerle insanların kitlesel olarak yer değiştirmelerine ise “kitle göçü” adı verilmektedir².

1768-1774 Osmanlı- Rus Savaşı’ndan sonra imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması’yla birlikte Osmanlı Devleti’ne ilk kitlesel göç hareketleri yapılmaya başladı. Kırım, Kafkasya, Özi havalisi ve diğer bölgelerden yaklaşık 300.000-350.000 kişi 1780-1800 yılları arasında Osmanlı topraklarına göç etti. Bu ilk kitlesel göç hareketlerinden sonra Balkanlarda ve Kafkaslarda kaybedilen bütün savaşlardan sonra yeni göç hareketleri yaşandı. Balkanlarda 1804 yılında başlayan isyanlar ve bunu müteakiben meydana gelen Osmanlı-Rus Savaşı (1806-1812) sırasında yaklaşık 200.000 Türk-Müslüman Osmanlı topraklarına göç etmek durumunda kaldı. Kırım Savaşı’nda Rusya’nın yenilmesi sonucunda herhangi bir göç hareketi yaşanmasa da bu savaşın akabinde Rusya’nın Kafkasya’yı ele geçirme politikaları sonucunda büyük bir göç dalgası başladı³. Bu politikalar neticesinde 1858-1863 yılları arasında 80.000 Çerkez; 1864’te ise 400.000 Çerkez Anadolu’ya göç ederken; aynı süreçte 250.000 Çerkez de kara yolu ile Tuna Vilayeti’ne göç etti. Nihayetinde 1859-1879 yılları

* Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, msari@sakarya.edu.tr. Defterdeki köyler ile alakalı bilgilerin okunmasında birçok kişinin yardımları oldu. Bunlar arasında özellikle Prof.Dr. Enis ŞAHİN, Prof.Dr. Yücel ÖZTÜRK, Doç.Dr. Ümit EKİN, Okt. Aydın ÇAKMAK, Okt. Süleyman PEKİN ve Resül NARİN’e teşekkürleri bir borç bilirim.

- 1 Kemal H. Karpat, *Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*, çev. Bahar Tırnakçı, Timaş Yayınları, İstanbul 2010, s. 71.
- 2 Nedim İpek, “Sakarya’ya Türk Göçleri”, *Sakarya İli Tarihi*, C. I, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Sakarya, 2005, s. 633.
- 3 Ahmet Cevat Eren, *Türkiye’de Göç ve Göçmen Meseleleri: Tanzimat Devri, İlk Kurulan Göçmen Komisyonu, Çıkarılan Tüzükler*, Nurgök Matbaası, İstanbul 1966, s. 32-33, 68.

arasında çoğunluğu Çerkezlerden olmak üzere 2.000.000 kadar Müslüman halk Rusya'yı terk etmek zorunda kalmış olup, bunların ancak 1.500.000'i hayatta kalabilmiş ve Osmanlı Devleti'nde iskân edilebilmiştir⁴. Osmanlı Devleti'ne yönelik diğer bir göç dalgası 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşının başlaması ile meydana geldi. Savaş sırasında ve sonrasında Balkanlardan yaklaşık olarak 1.000.000⁵; Kafkasya'dan ise 500.000 kişi Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kaldı⁶.

Osmanlı Devleti'ne göç edenlerin ilk durak yeri genellikle İstanbul olmuştur. Bunun nedeni muhacirlerin buraya kara, deniz ve demiryolu ile kolaylıkla ulaşabilmeleriydi. Bir kısım muhacirler İstanbul'da iskân ettirilirken büyük bir kısmı geçici olarak ikamete tabi tutularak, daha sonra Osmanlı coğrafyasındaki daimî ikamet edecekleri yerlere sevk edilmekteydiler. Muhacirlerin daimi olarak iskân edildikleri yerlerden birisi de gerek İstanbul'a yakın olması ve gerekse kara ve deniz yolu ile rahat ulaşılması nedeniyle İzmit Sancağı olmuştur⁷. Osmanlı topraklarına göçler yukarıda da belirtildiği üzere 1780'li yıllara kadar gitmesine rağmen, ilk ciddi kayıtların II. Abdülhamit döneminde tutulduğu görülmektedir. Osmanlı Arşivleri'nden bulunan 13 Kasım 1881 tarihli bir belgede bütün Osmanlı coğrafyasında 93 harbi öncesinde ve sonrasında iskân edilen ve iskânı bekleyen muhacirlerin sayısı hakkında bilgiler verilmektedir. Yaklaşık 90.000 civarında olan bu muhacirlerin yaklaşık 25.000'i İzmit Sancağı dâhilinde bulunmaktaydı. Bunların kaza ve nahiyelere göre dağılımı ise şu şekildedir⁸:

Kaza nahiye	93 Harbi ve Sonrası					93 Harbi Öncesi		
	Batum muhaciri	Sohum Muhaciri	Rumeli Türkü	Çerkez	Toplam	Tatar- Nogay	Çerkez	Toplam
İzmit	3.829	386	946		5.161	286	197	483
Adapazarı	1.300	492	406	1.145	3.343	91	1.741	1.832
Karamürsel			27	72	99			
Yalova	1.200			450	1.650			
Geyve		714			714	298		298
Akhisar		14		45	59			
Ab-ı Safi		796			796			
Hendek	862	3.242	56		4.160			
Kandıra	378				378			
Karasu	1.532				1.532			
Sapanca	191	80		248	519		1.724	1.724
Kaymas		791	44		835			
Ak Abâd	65				65			
Şeyhler		2.059	48		2.107			
Ağaç	68				68			
Toplam	9.425	8.574	1.527	1.960	21.486	675	3.662	4.337
Genel toplam 25.823								

4 Karpat, *Osmanlı'dan Günümüze...*, s. 163, 166-167, 170, 172.

5 Nedim İpek, *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1877-1890)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1994, s. 237.

6 Karpat, *Osmanlı'dan Günümüze...*, s. 172.

7 İpek, *Rumeli'den Anadolu'ya...*, s. 33, 38, 109, 165, 174, 199-201; Nedim İpek, *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*, Serander, Trabzon 2006, s. 42, 43, 121

8 BOA, Y.PRK.KOM., lef: 3/ 22, 13 Kasım 1881 (1298.Z.20). Söz konusu belgede 93 Harbi ve sonrası için "Mesele-i Zailde Hicret eden"; 93 Harbi Öncesi için ise "Cennet-mekân Sultan Abdülmecid ve Abdülaziz Han Hazeratı'nın Zaman-ı Saltanatında Hicret Eden" tabirleri kullanılmıştır.

Belgeye göre İzmit Sancağı'na 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan önce 4.337; savaş sırasında ve sonrasındaki 4 yıllık süreçte ise 21.486 muhacir gelmiştir. 21.486 muhacirin ise büyük bir çoğunluğunu Kafkasya'dan gelen Batum ve Sohum muhacirleri oluşturmaktadır. Ayrıca dikkat çeken diğer bir husus ise bütün Osmanlı coğrafyasına gelen muhacirlerin %30'nun İzmit'e gelmeleri idi.

Muhacirlerin iskânları sırasında kendilerine arazi de dağıtılmaktaydı. Muhacirlere verilen arazilerin sınırlarının tespiti ve tapu verilme işlemleri için hususi memurlar görevlendirilmekteydi. Bu memurların ve muhacir komisyonlarının yaptığı çalışmalar sonucunda *Muhacirin İskân Defterleri* oluşturulmuştur⁹. Çalışmamızın konusu olan böyle bir defter İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. 1888-1889 yılları arasında kayda alınan ve iki ciltten oluşan bu defter temel alınarak yapılan bu çalışmada, köylerin hududu, kaç hane oldukları, köylere ne kadar emlak, ne kadar arazi verildiği bu arazilerin ne kadarında tarım yapıldığı ve tarıma elverişli olduğu ne kadarının tarıma elverişli olması gibi hususlar üzerinde durulacak ve buradan hareketle Osmanlı Devleti'ndeki muhacirlerin durumu ile alakalı genel değerlendirmeler yapılacaktır¹⁰. Şimdi İzmit Muhacirin İskân Defteri'ne göre köyleri teker teker ele almaya başlayım.

1. Selimiye Köyü

Lütfiye, Hamidiye ve İhsaniye köyleriyle komşu olan Selimiye köyüne 29 hane Batum Abaza muhacirleri yerleştirilmiştir. Bu muhacirlere 131 emlak verilmiştir. Bunun dışında aynı köye 14 hane Batum Laz muhacirleri yerleştirilmiş olup bu muhacirlere de 88 emlak dağıtılmıştır. Böylece Selimiye köyündeki toplam hane sayısı 43, muhacirlere dağıtılan emlak ise 219'dur.

Selimiye köyünün hududu, batı yönüyle Beyoğlu caddesiyle Lütfiye köyüne gidilirken bu caddeye uzanan Uzunsu'dan başlamaktadır. Buradan güney istikametiyle Uzunsu'yun kaynağına çıkılarak Büyük Kavaklı Gölü'nün kuzey tarafında bulunan büyük sivri tepenin altında olan düzlük hizasına varılır. Buradan doğu yönünde doğru çizgi üzerine Hamidiye köyünün hududuna, yani araba yolunun altında olan ormana geçilir. Daha sonra Yaraltı isimdeki yere ve bu yarın batı tarafında olan ve doğu yönüyle Hamidiye köyü yolu sırasıyla inilir. Daha sonra Arbanut¹¹ tarlaları geçilip Beyoğlu caddesine ve bu yoldan Beyoğlu deresini geçip Sivri tepenin güney cihetinde olan sırta varılır. Buradan batı yönüyle sırt sırasıyla gidilip bahsi geçen Uzunsu'yun hizasına gelinir. Sonra güney yönüyle doğru bir hat takip edilip Beyoğlu deresini geçerek Uzunsu'yun Beyoğlu caddesine karıştığı yere varmakla Selimiye köyünün hududu son bulur. Fakat Beyoğlu deresinin güney ve kuzey taraflarında bulunan Lütfiye köyü hududunda ve haricinde olan tarlalar Selimiye köyünde kalacaktır. Ayrıca bahsi geçen Uzunsu ile Lütfiye köyünün güney cihetinde olan Kukuloğlu Osman'ın tarlasına kadar olan orman ise umuma ait baltalık ve mera olarak verilecektir.

9 İpek, *Rumeli'den Anadolu'ya...*, s. 200.

10 *İzmit Muhacirin İskân Defteri*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, No. T.9126 ve No. T.9129, 1304-1305. Bu defterden ayrıca muhacirlere dağıtılan arazilerin ve/veya arsaların mevkii, miktarı, nevi (meslek/hane, anbar, ağıl, arazi-i miriye/tarla), hududu, büyüklüğü, kendilerine hangi suretle verildiği (genellikle irade-i seniyye), muhacirlerin geldikleri yerler (Abaza, Rumeli vb.) ve isimleri yer almaktadır.

11 Arbanut, Arnavut anlamında kullanılabilir. Arbanitai, Arnavut anlamına gelmektedir (Mustafa L. Bilge, "Arnavutluk", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. III, İstanbul 1991, s. 384). Zaten bölgede Arnavutların varlığı da bilinmektedir.

Yukarıda sınırları gösterilen hudut tahminen 4.000 dönüm araziye içermektedir. Bu arazi-
nin 757 dönümü ziraat yapılan tarladır. 1.009 dönümü henüz açılmamış ve ziraata elverişli
arazidir. 2.234 dönümü ise ziraata elverişli olmayıp mera ve baltalık olarak kullanılabilen-
cek ormandır¹²

2. Nimetiye Köyü

Bahçecik nahiyesine bağlı Hasaneyn, Bahçecik, Yeniköy ve Akhisar köyleriyle komşu olan
Nimetiye köyüne 26 hane Batum Gürcü muhacirleri yerleştirilmiştir. Bu muhacirlere 79
adet emlak verilmiştir.

Nimetiye köyünün hududu, Fındıklıpınar ismindeki yerin batı cihetinde bulunan hanele-
rin arka tarafındaki sırttan başlar. Buradan güney yönünde bu haneleri dolaşarak Karınca
deresine giden yola varılır. Sonra bu yolun kuzey tarafında olan Kuru ırmağın güney cihe-
tinde bulunan sırt ile Karınca deresine gidilerek güney yönüne dönülür. Buradan Karınca
deresine karışan Küçük ırmak sırasıyla ve doğu yönünde zikredilen yol ile çıkılır. Sonra
Bahçecik köylerinin tarla başından Uzuntarla başında bulunan Beylik ormanına giden eski
araba yoluna varılır. Daha sonra kuzey tarafına dönülerek bahsi geçen yol ile gidilerek Ka-
sımpınarı'nın bitişiğindeki yani güney tarafında olan kilise tarlasının yanında olan küçük
kuru dereden batı yönüyle Karınca deresine kavuştuğu mahalle varılır. Buradan Karınca
deresinden geçilip ve Karaköy'ün sırtında bulunan yola çıkılarak Bahçeköyü'nün Cami-i
şerif hizasına gelinir. Sonra doğru bir hat üzerine bahsi geçen Fındıklıpınarı'nın ve hanele-
rin batı tarafındaki sırta varmakla Nimetiye köyünün hududu son bulur.

Yukarıda hudutları belirtilen arazi tahminen 1.500 dönümden ibarettir. Bunun 621 dönü-
mü köylüler tarafından tarla olarak kullanılmaktadır. Ayrıca 279 dönümü henüz açılma-
mış ancak ziraata elverişli arazidir. 600 dönüm miktar ise ziraata elverişli olmayan mera
ve ormanlık arazidir¹³.

3. Uzuntarla Köyü

Eşme-i müslim ve gayr-i müslim, Ketenciler, Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köylerine hem-
civar olan Uzuntarla köyüne 78 hane olarak Rumeli Çerkez muhacirleri iskân ettirilmiştir.
Bu muhacirlere 530 parça emlak verilmiştir.

Uzuntarla köyünün hududu, 10 Recep 1304/4 Nisan 1887 tarihli İzmit Bidayet Mahke-
mesi'nin verdiği hükümde de sabit olduğu üzere mandıra hizasından çatığın¹⁴ Sapanca
gölüne kavuştuğu mahalden başlar. Buradan doğu ve kuzey yönüyle bahsi geçen mandıra
hizasıyla ve sıra ağaçlar sırasıyla Fındık deresine varılıp kuzey tarafına dolandıktan son-
ra bahsedilen dere boyuyla çıkılır. Sonra Tencere geçidi ile doğru bir çizgi üzere Gübreli
yatağına ve Sefer Bey'in açmış olduğu tarlanın kuzey tarafını dolaşarak Obruk deresine
batı cihetine dönülür. Daha sonra doğru bir hat üzerine bahsi geçen dere akıntısıyla ini-
lerek eski değirmen ocağına varılır. Buradan kuzey cihetine dönülerek doğru bir hat ile
Kömtürcü yoluyla batı tarafına dönülür. Buradan bahsi geçen yol ile Ketenciler köyünden

12 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 1-16, 32.

13 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 20-26.

14 Çatak, iki dağ yamacının arasında oluşmuş derin dere yatağı anlamında kullanılır (<http://tdk.gov.tr-Büyük Türkçe Sözlük-12.08.2016>).

Uzuntarla köyüne giden yola varılır. Oradan güney tarafına dönülerek Uzuntarla cihetine gelindikten sonra Hacı İsmail oğlu Molla İdris tarlasının kuzey tarafından dolaşarak Altındağ'ın kandakına¹⁵ ulaşılır. Bu kandak akıntısıyla inilerek Obruk deresine ve düz çizgi üzerine bahsi geçen dere boyuyla inilerek Obruk geçidinden doğu tarafına ve Eşme yoluyla gelinir. Sonra kuru kandak başında ve Sarımeşe cihetinde Hacı Yakup oğlu Peşkoy adlı kişinin açmış olduğu tarlanın batı tarafı dolaşarak doğu tarafına doğru bir hat üzerine bahsi geçen Uzuntarla köyü ahalisinden Talustan ve ortaklarının açmış oldukları tarlanın güney tarafına gelinir. Sonra Uzuntarla'dan Akgürge tırbesine giden yolun üzerindeki Maşukiye köylülerinin hududu olarak konulan alamete ve Çalağaç oğlu Mustafa adlı şahsın tarlasının güney cihetinde olan eski araba yoluyla gidilir. Sonra bozuk kaldırımında olan çift çınarlar güney yönüyle dolandıktan sonra doğru bir çizgi üzerine başlangıçtaki Çatak hizasındaki Sapanca gölüne ulaşılma ile Uzuntarla köyü hududu son bulur.

Ayrıca Uzuntarla ahalisinin o tarihe kadar yukarıda belirtilen hudut haricinde açmış ve ihya etmiş oldukları tarlaları eskiden olduğu gibi açanların üzerinde kalacaktır. Ayrıca Ali Bey ve diğerlerinin ellerindeki tapu senetlerinde yer alan tarla ve koru da sahiplerinin üzerinde kalacaktır. Bununla beraber Uzuntarla köyünün kuzey taraflarında gösterilen hududun dışında belirtilen hudut ile Ketenciler köyü hududu arasındaki kör kuyuya kadar olan orman umum ahalinin kullanımına baltalık olarak bırakılacaktır.

Yukarıda sınırları gösterilen alan tahminen 3.860 dönüm araziye içermektedir. Bunun 1.911 dönümünde ziraat yapılmaktadır. 1.959 dönüm miktarı henüz açılmamış ziraata elverişli arazi ile elverişli olmayan baltalık ve hayvanların otlatılmasına yarayan çalılıktan ibarettir¹⁶.

4. Mesruriye Köyü

Şevketiye ve Ahmediye köylerine komşu olan Mesruriye köyüne Batum Laz muhacirleri 34 hane olarak iskân edilmiş ve bu muhacirlere 208 adet emlak dağıtılmıştır.

Mesruriye köyünün hududu, güney yönüyle Şevketiye köyünün hududundaki Akhisar deresi olarak da adlandırılan Mustafa ve Karapınar suları ile Şevketiye köyünün batı cihetinde bulunan büyük kopuğun altından akan suyun karıştığı mahalden başlar. Kuzey tarafından belirtilen su ve kopuk sırasından düz doğru yol ile yeraltından çıkan suya varılır. Oradan İznik caddesine ve batı yönüyle bahsi geçen cadde ile gidilerek Çataltaş'a ulaşılır. Sonra bu taştan ve bahsi geçen cadde ile 300 hatve¹⁷ kadar gidilerek Şaban Efendi ile biraderlerinin açmış oldukları tarlanın başından sol tarafa dolaşılır. Bu tarlanın güney cihetinde bulunan köyden Mustafa'nın değirmen olarak inşa eylediği Birinci Ayvazdere-si'ne ve bu dere mecrasıyla belirtilen büyük kopuğun altına varılma ile Mesruriye köyünün hududu son bulur.

Yukarıda sınırları gösterilen hudut tahminen 5.000 dönüm araziye sahiptir. Bunun 754 dönümü o gün ziraat olunur tarladır. 650 dönüm henüz açılmamış ancak ziraata elverişli arazidir. 3.590 dönüm dahi ziraata elverişli olmayıp mera ve baltalığa elverişli ormanlık alandan ibarettir¹⁸.

15 Kandak, su birikintisi, bataklık, gölcük ya da kurumuş dere demektir (<http://tdk.gov.tr-Büyük Türkçe Sözlük-12.08.2016>).

16 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 33-67.

17 Hatve, adım olarak değerlendirilir. 100 hatve 80 metredir.

18 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 77-90

5. Mamuriye Köyü

Bahçecik nahiyesine bağlı Siretiye, Ferhadiye, Nüzhetiye, Ümniye köylerine hemcivar ve 33 haneden oluşan Mamuriye köyüne Batum Gürcü muhacirleri iskân edilmiştir. Bu muhacirlere 215 emlak dağıtılmıştır.

Mamuriye köyünün hududu, köyün batı cihetine düşen Kömürcüler deresindeki Siretiye köyü değirmenlerinin bulunduğu mahalden başlar. Kömürcüler deresinin ortasından doğru hat üzerine yaklaşık 3 çaryek¹⁹ kadar güney cihetine gidilip bahsedilen derenin kaynağına ulaşılır. Oradan aynı biçimde doğru çizgi üzerine doğu cihetine doğru gidilerek Karanlık derenin başına varılır. Kömürcüler deresinin içinde doğru bir hat üzerine kuzey cihetine düşen Bıçkı deresine inilerek, bu dereden karşıya geçildikten sonra kuzeydoğu cihetine düşen tepeye 150 hatve kadar çıkılıp uçuk²⁰ hizasına ulaşılır. Buradan yine doğru bir hat üzerine uçuk sırasıyla batı tarafına düşen büyük meşeye ve ondan kömür ocağına gelinir. Oradan 15 hatve kadar ileride olan üçüncü kuru ırmağa varıldıktan sonra bahsi geçen ırmağın ortasından doğru bir hat üzerine kuzeydoğu cihetine düşen tepedeki koca meşe ağacına varılır. Bu ağaçtan 10 hatve kadar ileriye gidilerek Ümniye köyüne giden caddeye ulaşılır. Bu cadde ile Ümniye köyü tarlaları başına gidildikten sonra kuzeybatı cihetine düşen birinci kuru ırmağına gelinir. Bu ırmak ortasından güney cihetine doğru gidilerek Bıçkı deresine varılır. Bu dereden batı cihetine doğru gidilerek Kömürcüler deresine gidilir. Sonra bu dereden güney cihetine doğru çıkılıp Siretiye köyü değirmen ve kiremit fırını hizasına varıldıktan sonra Siretiye köyü ahalisinin umumuna çamaşır yıkamak için terk olunan 2,5 dönüm boş arazinin karşısına ulaşılır. Buradan değirmen hizasındaki sivri tepeden Kömürcüler deresine vasil olmakla Mamuriye köyü hududu son bulur.

Yukarıda bahsedilen hudut yaklaşık olarak 4.000 kûsur dönüm kadardır. Bu arazinin 595 dönümü muhacirler tarafından ziraat olunur tarladır. Yaklaşık olarak 3.500 dönüm miktarı henüz açılmamış ve Mamuriye köyünün hayvanlarının da otlatıldığı orman alanıdır²¹.

6. Ahmediye Köyü²²

Ahmediye köyü, Mesruriye, Lütfiye ve Sofiye köylerine hemcivardır. Köye Batum Gürcü muhacirlerinden 26 hane iskân edilmiş ve bu muhacirlere 130 emlak verilmiştir.

Ahmediye köyünün hududu, Keçi yatağı isimli mahalden başlar. Buradan kuzeydoğu yönünde Beyoğlu deresiyle Keçi yatağı arasında bulunan tepenin zirvesine ulaşılır. Buradan kuzeybatı yönünde tepenin zirvesiyle Boğa yaylası isimli yere varıldıktan sonra sol tarafa dönülerek güneybatı yönünde bahsi geçen tepeden inilerek Fındıklı isimli mahalde bulunan Ahmediye köyünün tarlaları başına gelinir. Sonra Fındıklı burnunun kuzey cihetinde olan büyük sivri tepenin eteğinden dolaşarak Karapınar'ın üst cihetinde bulunan İznik caddesine ulaşılır. Buradan güneydoğu istikametinde adı geçen cadde ile Çataltaş'a varılır. Sonra yine mezkur cadde ile gidilip Kukuloğlu Osman'ın tarlası başı dolaşarak adı geçen

19 Çayrek, çeyrek demektir. 3 çeyrek 750 metredir

20 Uçuk, sivri dağ tepesi anlamında kullanılır (<http://tdk.gov.tr-Büyük Türkçe Sözlük-12.08.2016>).

21 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 93-106.

22 Günümüzde Ayvazpınarı'nın bir mahallesidir. Bu köydeki halkın zamanla Ayvazpınarı'na ve başka yerlere gittiği görülmektedir (Ahmed Nezih Galitekin, *Gölcük Tarihçe ve Kültür Mirası Eserler*, Gölcük Belediyesi Kültür Yayınları, [t.y.], s. 56-57).

tarlaların ortasından Keçi yatağına ulaşan Büyükdere'den inilerek mezkur Keçi yatağına varılmakla Ahmediye köyü hududu son bulur.

Ahmediye köyüne verilen arazi yaklaşık 5.000 dönüm kadardır. Bu arazinin 524 dönümü ziraat olunur tarladır. 1.000 dönüm miktarı ise ziraata elverişli fakat açılmayan arazidir. 3.476 dönüm kadarı da ziraata elverişli olmayıp baltalık, mera ve orman ve çalılıktır²³.

7. Hamidiye Köyü

Selimiye, İcadiye ve İhsaniye köylerine yakın ve 91 haneden müteşekkil bulunan Hamidiye köyüne Batum Gürcü muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 676 emlak verilmiştir.

Hamidiye köyünün hududu, köyün kuzey cihetinde ve Akhisar deresinin civarında bulunan Alakaya deresinin yani Molla Hüseyin oğulları Ali ve Tevfik tarlasının alt tarafında olan Akhisar caddesinden başlar. Ali ve Tevfik tarlasının kuzey tarafında olan yani Hamidiye köyünün karşısındaki sırt sırasıyla çıkıp Ömer oğlu Ahmed'in tarlasının kuzey tarafına gidildikten sonra Hüseyin Ahmed Ağa'nın torunu Emin tarlasının baş tarafından dolaşarak araba yoluna gelinir. Buradan batı ve güney yönünde doğru bir hat üzerinde Büyük Kavaklı gölünün başındaki büyük tepenin kuzey cihetinde bulunan düzlük başına ulaşılır. Buradan adı geçen tepenin başına gelindikten sonra araba yoluna ulaşıldıktan sonra batı yönünde gidilerek İcadiye köyü hududunda bulunan Küçük Kavaklı gölünün güney cihetinde olan Soğuksu başına varılır. Sonra güney yönünde Soğuksu akıntısıyla Akhisar deresinde karıştığı yere ve kuzey yönünde adı geçen dere akıntısıyla başlanan nokta olan Alakaya deresinin Akhisar deresine karıştığı yere varılmakla Hamidiye köyü hududu sona erer.

Yukarıda sınırları çizilen hudut yaklaşık olarak 8.000 dönüm miktar araziye içermektedir. Bu arazinin 3.656 dönümü tarla olarak açılmıştır. 4.344 dönüm miktarı ise ziraata elverişli olmayan, ancak baltalığa elverişli ormanlık arazidir²⁴.

8. Şevketiye Köyü

Mesruriye, İcadiye ve Yenimahalle köylerinde hemcivar olan ve 18 haneden oluşan Şevketiye köyüne Batum Gürcü muhacirleri iskân edilmiştir. Köyde iskân edilen muhacirlere 166 emlak verilmiştir.

Şevketiye köyünün hududu, kuzey yönünde Saçmalı²⁵ küçük deresinin Akhisar deresine karıştığı mahalden başlar. Buradan Akhisar deresi hizasından Şevketiye köyüyle İcadiye köyünün arasında bulunan Büyük derenin başında olan araba yoluna gelinir. Bu yol ile 100 hatve doğruca yukarı çıkılıp kireçli duvara varıldıktan sonra bu duvar hizasıyla İcadiye köyünün doğu tarafındaki araba yolunun üzerindeki diğer kireçli duvara ulaşılır. Sonra çeşmeye kadar gidilerek adı geçen duvar ve çeşme hizası ve dağ silsilesiyle zirve üzerinde bulunan yola varılır. Buradan batı yönüyle adı geçen yol ile gidilerek Mesruriye köyünün tarlaları başındaki boğaza varıldıktan sonra bu boğazdan inilerek Mesruriye köyüne giden yola ulaşılır. Bu yol ile Mesruriye köyünün tarlaları başında olan yeraltından çıkan suya

²³ İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 109-117.

²⁴ İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 121-164.

²⁵ Saçmalı, ayrıca Şevketiye köyünün diğer adıdır (Galitekin, *Gölcük Tarihçe...*, s. 357).

varıldıktan sonra doğru çizgi ile büyük kopuğun altından ve Saçmalı deresinden geçilerek Akhisar deresine gidilir. Sonra güney yönünde adı geçen dere akıntı hizasıyla Saçmalı küçük deresinin karıştığı yere varılmakla Şevketiye köyünün hududu son bulur.

Yukarıda sınırları gösterilen hudut, yaklaşık olarak 4.000 dönüm kadar araziden ibarettir. Bu arazinin 380 dönümünde köylüler tarafından ziraat yapılmaktadır. 700 dönüm arazi ise henüz açılmamış ama ziraata elverişlidir. 2.920 dönümü ise ziraata elverişli olmayıp mera ve baltalığa elverişli orman arazidir²⁶.

9. Siretiye Köyü

Bahçecik nahiyesine bağlı Ümniye, Mamuriye, Hasaneyn, Nüzhetiye ve Yenimahalle köylerine komşu olan ve 34 haneden oluşan Siretiye köyüne Batum Gürcü muhacirleri iskân edilmiştir. Bu muhacirlere 295 adet emlak verilmiştir.

Siretiye köyünün hududu, köyün batı cihetine düşen Bıçkı deresine, Hamidiye köyü cihetinden gelirken adı geçen derenin kenarındaki büyük çınar ağacının dibinden başlar. Sonra İznik tarafına giden Mustafa Zeki Efendi caddesinden doğruca birinci tahta köprüye ve oradan 85 hatve yukarıda bulunan adı geçen yolun doğu tarafında bulunan kuru ırmağa varılır. Sonra güneydoğu cihetine yönelerek Beylik ormanı eteğindeki Meşelik sivri tepeye adı geçen kuru ırmak sırasıyla doğruca gidilir. Buradan bahsedilen tepenin zirvesinde ve doğu tarafında bulunan Ayı deresine aynı biçimde doğru bir hat ile inildikten sonra adı geçen dereden yine doğru bir hat ile bir çaryek kadar güney cihetine ulaşılır. Sonra Beylik ormanı eteğinde ve Mamuriye köyü cihetinde olan Kömürcüler deresi kaynağının hizasına çıkılıp yine doğru hat ile Kömürcüler deresinin kaynağına varıldıktan sonra bu dere ortasından aynı şekilde doğru bir çizgi ile kuzey istikamete gidilir. Sonra Siretiye köyü değirmenin başındaki sivri tepeye ve bu tepeden Siretiye köyüne çamaşır yeri için terk olunan 2,5 dönüm boş arazinin kenarına varılır. Buradan Mamuriye köyü tarlalarının başından dolanarak ikinci sivri tepe ve kiremit fırını altından yine bahsi geçen Kömürcü deresine inilip, bu dere ile küçük Bıçkı ve Akhisar derelerinin kavuştuğu yere ulaşılır. Oradan da batı cihetine dönülerek adı geçen Akhisar deresinin ortasından doğru çizgi ile Mustafa Zeki Efendi Caddesi'ne varılmakla Siretiye köyünün hududu sona erer.

Ayrıca Arap dere mevkiindeki Nüzhetiye, Hasaneyn ve Ümniye köyleri arazisi arasında Siretiye köyüne 200 dönüm kadar bir tarla daha tahsis edilmiştir. Bu tarlaların hududu batı yönüyle Akhisar deresinden başlayarak, bu dereye kavuşmakta olan Arap deresi yatağından doğru çizgi ile Hasaneyn köyünün hududunu kat eder. Buradan doğu cihetine düşen tepedeki çifte meşe ağaçlarına ulaşıldıktan sonra adı geçen tepeye varılır. Sonra Ümniye köyüyle Nüzhetiye köyü tarlalarının başında bulunan Çanak deresine gidildikten sonra bu dereden de doğru çizgi ile Akhisar deresine varılmakla bu hudut son bulur.

Siretiye köyü tahminen 4.000 dönüm miktar araziye içerir, ayrıca Arap dere mevkiinde bulunan 200 dönüm arazi de eklendiğinde toplam köyün arazisi 4.200 dönüme ulaşır. Bu araziden 1.152 dönümü muhacirler tarafından tarım yapılan arazidir. 750 dönüm miktarı henüz açılmamış ancak ziraata elverişli arazidir. Ziraata elverişli olmayan arazi ise 2.300 dönüm kadardır²⁷.

²⁶ İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 169-179.

²⁷ İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 185-202.

10. İcadiye Köyü

Hamidiye, Şevketiye ve Yenimahalle köyleriyle hemcivar ve 21 haneden oluşan İcadiye köyüne Batum Gürcü muhacirleri yerleştirilmiştir. Bu muhacirlere 131 adet emlak verilmiştir.

İcadiye köyünün hududu, doğu yönüyle Soğuksu ırmağının aşağı tarafından yani Akhisar deresine kavuştuğu mahalden başlar. Akhisar deresi hizasıyla Saçmalı suyunun burnundan Şevketiye köyünün alt tarafındaki burnu dolaşarak Büyük ırmağa varılır. Buradan araba yoluna çıkılarak 100 zira²⁸ yukarı çıkılıp kireçli duvara ulaşıldıktan sonra bu duvarın hizasıyla İcadiye köyünün doğu tarafındaki araba yolunda olan diğer kireçli duvara varılır. Buradan da doğru çizgi ile dağ silsilesiyle zirvede bulunan İznik yolu geçildikten sonra kuzey cihetiyle Küçük Kavaklı göl hizasıyla Soğuksu deresinin başına gelinir. Bu dere akıntısıyla bahsi geçen Akhisar deresine vasıl olmakla İcadiye köyünün hududu son bulur.

Bu hudut dâhilinde tahminen yaklaşık olarak 3.000 dönüm miktar araziye sahiptir. Bunun 625 dönümü ziraat olunur tarladır. 375 dönüm miktarı ise açılmamış ancak ziraata elverişli arazidir. 2.000 dönüm kadar arazi ise ziraata elverişli olmayan baltalık, mera, orman ve çalılıktır²⁹.

11. Servetiye Köyü

Bahçecik nahiyesine tabi ve hemcivar olan Servetiye köyüne 18 hane Batum Laz muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 208 adet emlak verilmiştir.

Servetiye köyünün hududu, köyün güney cihetinde bulunan Kirazpınarı isimli mahalden başlar. Buradan güney ve batı yönünde doğru bir çizgi üzerine dere ile Balkaya'nın baş tarafında olan değirmen düzünden dolaşarak Kirazderesi'ne ulaşılır. Sonra kuzeybatı yönüyle adı geçen dere akıntısıyla ve doğru hat üzerine gidilip ikinci sırtın Kirazderesi'ne kavuştuğu yere varılır. Buradan doğu ve güney yönüyle sırt sırasıyla doğru hat üzerine çıkılıp güney ve batı yönünde tepe hizasından yine doğru bir hat ile yol üzerine gidilerek daha sonra başlangıç noktasında bulunan Kirazpınarı'na ulaşılma ile Servetiye köyünün hududu son bulur.

Kirazpınarı civarında bulunan tarlalar Servetiye köyü ahalisi ellerinde kalmak ve ayrıca orman umuma ait baltalık ve mera olmak şartıyla yukarıda sınırları gösterilen arazi yaklaşık olarak 3.000 dönüm kadardır. Bu araziden 651 dönümü ziraat olunur tarladır. 349 dönüm miktarı ise henüz açılmamış ve ziraata elverişli arazidir. 2.000 dönüm miktar ise ziraata elverişli olmayan mera ve baltalık olarak kullanabilecek ormandır³⁰.

28 Zira, bir kolun dirseğinden orta parmak ucuna kadar uzunluk ölçüsüdür. Arşın da denilir (Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s. 63).

29 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 205-213.

30 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 221-233.

12. Hasaneyn Köyü

Bahçecik nahiyesine bağlı Akhisar kadim köyü ile Siretiye ve Ümniye adlı Batum Gürcü muhacir köylerine hem civar bulunan ve 52 haneden oluşan Hasaneyn köyüne de Batum Gürcü muhacirleri iskân edilmiş ve bunlara 309 adet emlak verilmiştir.

Hasaneyn köyünün hududu, batı yönüyle Karakaya deresinin ortasından başlar. Buradan doğru bir hat üzerine güneybatı cihetine düşen ikinci Ortatepe adındaki mahaldeki büyük meşe ağaçlarının arasından Bahçecik yoluna ulaşılır. Daha sonra bu yoldan yine aynı şekilde doğru bir hat üzerinde Siretiye köyü tarlalarının başından Pilavtepe'nin arkasından güneydoğu tarafındaki Feriha deresine varılır. Bu derenin ortasından doğru bir hat üzerine kuzey tarafından düşen iki köy hududundaki Buruntepe adlı mahallin hizasına varıldıktan sonra Akhisar köyüne giden yol üzerindeki kuzey tarafına düşen Çatalkaya'ya ulaşılır. Buradan doğru bir hat üzerine kuzeybatı cihetine düşen Akhisar köyünün Cami-i şerif bağı namıyla bilinen mahalle gidilir. Daha sonra doğruca batı cihetine düşen Erenler adında yerdeki Karakaya eteğine varıldıktan sonra Hasaneyn köyü tarlaları kenarından ve küçük tepenin sırtından Akhisar deresine vasil olmakla Hasaneyn köyünün hududu son bulur.

Yukarıda hududu belirtilen alan tahminen 6.000 dönüm kadardır. Bu araziden 1.250 dönümü muhacirler tarafından tarla olarak kullanılmaktadır. 2.200 dönüm miktar ise ziraata elverişli olan çalılık yerlerden oluşur. 2.500 dönümü ise köyün baltalık ve merasına tahsis edilmiştir³¹.

13. Yenimahalle Köyü³²

Bahçecik nahiyesi dâhilinde olan Siretiye, İcadiye, Şevketiye köyleri ile komşu ve 53 haneden oluşan Yenimahalle köyüne Batum muhacirleri yerleştirilmiştir. Köy birinci ve ikinci Yenimahalle diye ikiye ayrılır. Birincisinde 138, ikincisinde 203 emlak olmak üzere köyedeki muhacirlere toplam 341 emlak dağıtılmıştır.

Yenimahalle köyünün hududu, köyün kuzeybatı cihetine düşen Dönme deresinin Akhisar deresine kavuştuğu mahalden başlar. Bu dere akıntısıyla güney cihetine doğru gidilerek Ağu deresiyle Dönme deresinin kavuştuğu yere varıldıktan sonra doğru tarafına dönülüp doğru bir hat üzerine Kilise tepesine varılır. Oradan yine doğru hat üzerine Mustafa Zeki Efendi'nin açmış olduğu caddeye ulaşıldıktan sonra cadde ile doğru bir hat üzerine Kocaman oğlu Ali Bayraktar ve biraderi Hasan'ın Mustafa Zeki Efendi Caddesi'nin kenarında bulunan müşterek tarlalarının başına varılır. Buradan sağ tarafa yani güney cihetine dönülerek tahminen 150 hatve kadar gidildikten sonra eski Aziziye caddesine çıkılır. Bu cadde ile doğru bir hat üzerine Siretiye köyünün hududunu kesen Meşelik küçük sivri tepeye varıldıktan sonra kuzey cihetine dönülerek hudut tayin edilen kuru ırmak sırasına ulaşılır. Daha sonra doğru bir hat ile Mustafa Zeki Efendi Caddesi'nde tahta köprünün bulunduğu yere varılır. Buradan bu cadde ve bozuk bir yol ile Akhisar deresine ve oradan batı tarafına dönülerek mezkur dere yatağıyla yine Dönme deresinin Akhisar deresine kavuştuğu mahalle ulaşmakla Yenimahalle köyünün hududu son bulur.

31 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 237-255.

32 Yenimahalle, günümüzdeki İrşadiye köyünün eski adıdır. Bölgede ilk başlarda Yenimahalle, Çamlık ve Köyyeri isimleriyle üç köy kurulmuştur. Daha sonra bu üç köy İrşadiye ve Yenimahalle isimleriyle ikiye inmiş ve en sonunda İrşadiye ismiyle tek köy olmuştur (Galitekin, *Gölcük Tarihçe...*, s. 204).

Yukarıda bahsedilen hudut, tahminen 6.000 dönüm araziye sahiptir. Bu hududun dışında bulunan ve tarla olarak açılan Kilise açması isimli yerde bulunan 300 dönüm arazi de Yenimahalle köyünün tasarrufuna verilmiştir. Dolayısıyla Yenimahalle köyünün arazisi toplam 6.300 dönüme ulaşmıştır. Bu araziden 910 dönümü muhacirler tarafından tarla olarak kullanılmaktadır. 1.500 dönümü ziraata elverişli arazidir. 3.890 dönümü ise ziraata elverişli olmayan taşlık ve ormanlık alandan ibarettir³³.

14. Nüzhetiye ve Ferhadiye Köyleri

Bahçecik nahiyesine bağlı olan Ümniye, Hasaneyn ve Mamuriye köylerine hemcivar 63 haneden oluşan Nüzhetiye ve Ferhadiye köylerine Batum Gürcü muhacirleri yerleştirilmiştir. Nüzhetiye köyündeki muhacirlere 369 emlak, Nüzhetiye köyü içerisinde kurulan Ferhadiye köyüne ise 104 emlak verilmiştir.

Nüzhetiye ve Ferhadiye köylerinin hududu, doğu yönüyle Karınca deresi yani Hasaneyn köyünün hududundan başlar. Buradan Sakarbiçki adlı mahalde olan Ermeri hanelerinin batı cihetinde bulunan Nüzhetiye köyünün güney tarafı sırasıyla Karagöl sırtına varılır. Oradan eski kaldırıma yani doğu tarafında bulunan kaya alametine adı geçen eski kaldırım hizasından ve batı yönüyle doğru hat üzerine eski manastıra³⁴ ulaşılır. Buradan Ortatepe yani Karanlık derenin başına varıldıktan sonra kuzey yönüyle adı geçen dere akıntısıyla Küçük Bıçkı deresine yani Mamuriye köyünün hududunda bulunan Değirmen bendi başı hizasıyla uçuk sıra Ümniye köyü hizasından üçüncü kuru ırmak boyundan büyük meşe ağacına ulaşılır. Buradan yola ulaşıldıktan sonra yine adı geçen yolun güney tarafındaki Mamuriye ve Ümniye köylerinde kalmak üzere adı geçen yolun ortasında bulunan kireçli duvara varılır. Oradan yine kuzey yönünde duvar hizasına doğru bir hat üzerine Çanak deresine gidilir. Sonra Siretiye köyünün tarlaları başından dolaşarak yola yani Arap deresinin ortasında bulunan tepeye varıldıktan sonra doğu yönüyle adı geçen yol ile Pilavtepesi'ne ulaşılır. Buradan araba yoluna geçilerek kopuğun sağ yani kible tarafından inilerek Karınca deresine ulaşmakla Nüzhetiye ve Ferhadiye köylerinin hududu son bulur.

Yukarıda sınırları çizilen hudut tahminen bu alan 6.000 dönüm miktarı araziden ibarettir. Bunun 2.360 dönümü kayıt altına alındığı gün ziraat olunur tarladır. 3.640 dönüm miktar henüz açılmamış ve ziraata elverişli arazi ile baltalık ve hayvanların otlatıldığı orman ve çalılıktan meydana gelmektedir³⁵.

15. Sofiye (Sofular) Köyü³⁶

Ahmediye, Lütifiye ve Senaiye köylerine hemcivar ve 34 haneden oluşan Sofiye köyüne Batum Laz muhacirleri yerleştirilmiştir. Muhacirlere 250 adet emlak verilmiştir.

Sofiye köyünün hududu, Senaiye köyünün güneydoğu cihetinde bulunan Büyüksivri adlı tepeden başlar. Bu tepenin eteğinde olan Kul Ahmed ve Mehmed oğlu Ömer ve Hacı Me-

33 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 261-282.

34 Defterde "oradan eski kaldırıma yani doğu tarafında bulunan kaya alametine adı geçen eski kaldırım hizasından ve batı yönüyle doğru hat üzerine eski manastıra" cümlesinin üzerine kırmızı olarak "Doğan deresinden eski kaldırım yolu sırasıyla eski manastıra" ibaresi yazılmıştır.

35 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 285-331.

36 Belgelerde Sofiye olarak geçmektedir. Ayrıca Beyoğluderesi adıyla da anılmaktadır (Galitekin, *Gölcük Tarihçe...*, s. 352).

miş tarlalarının doğu tarafından dolaşarak kuzeybatı yönüyle Senaiye köyü arkasında bulunan Sivri tepe eteğinden gelen yol ile Tabur İmamı Mehmed Efendi'nin tarlasının başına varılır. Buradan adı geçen yol ile Beyyolu kaldırımına ulaşıldıktan sonra doğu yönüyle 50 hatve kadar inilip Karamürsel'e giden uncu yoluna varılır. Sonra doğu yönüyle adı geçen yol ile gidilerek tabya kenarında olan Mehmed oğlu Ömer tarlasının kenarından uncu yoluyla Karamürsel ile Hahdere köyüne ayrılan sırta ulaşılır. Buradan doğu cihetine döndükten sonra sırt üzerindeki Yangın deresi boyuyla gelen yolla gidilip Beyoğlu deresinde olan Küplüpinar'ın hizasına varılır. Buradan güneybatı tarafına doğru bir hat ile Beyoğlu deresine geçilerek mezkur Küplüpinar'a ulaşılır. Bu pınarın hizasından doğru bir çizgi üzerine Velioğlu açmasından geçilerek Keçi yatağı başındaki sırta gelindikten sonra batı yönüyle yine doğru bir hat ile sırt sırasıyla Boğa yaylasına varılır. Sonra Sofi deresine ve oradan Pilavtepesi'ne ulaşıldıktan sonra adı geçen tepeden doğru bir hat ile başlangıç noktası olan Göl tepesine vasil olmakla Sofiye köyünün hududu son bulur.

Küplüpinar'dan Lütüfiye köyü hududuna kadar Beyoğlu deresinin güney ve kuzey tarafları aynı şekilde Ahmediye köyünün batı cihetinde bulunan Fındıklı adlı mahalden Bursa hududuna kadar olan orman dahi umuma ait baltalık olarak kullanılacaktır. Ayrıca yine Sofiye köyüyle Lütüfiye köyünün hudutları arasındaki Beyoğlu deresinde deftere yazılan ziraata elverişli açılmış ve henüz açılmamış tarlalar Sofiye köyü ahalisinin uhdelinde kalacaktır. Bu şartlar ile yukarıda sınırları çizilen hudut tahminen 5.700 dönüm kadar araziyi içermektedir. Bunun 710 dönüm miktarı muhacirler tarafından ziraat edilen tarladır. 1.300 dönümü henüz açılmamış ve ziraata elverişli arazi olup, 3.690 dönümü ise ziraata elverişli olmayan mera ve baltalığa elverişli ormanlık araziden ibarettir³⁷.

16. Ümniye Köyü³⁸

Bahçecik nahiyesine bağlı olan Nüzhetiye, Mamuriye, Ferhadiye ve Hasaneyn köylerine hemcivar ve 18 haneden oluşan Ümniye köyüne Batum Gürcü muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 115 adet emlak verilmiştir.

Ümniye köyünün hududu, batı cihetine düşen Çanak deresinin Akhisar deresine kavuştuğu mahalden başlar. Buradan Akhisar deresi hizasıyla Küçük bıçkı deresinin aşağı tarafına yani Akhisar deresinin kavuştuğu yere ulaşıldıktan sonra güney ve doğu cihetiyle Bıçkı deresi hizasıyla Mamuriye köyünün kuzey tarafında bulunan birinci kuru ırmak başında olan Mamuriye köyünün tarlaları baş tarafına varılır. Daha sonra Nüzhetiye yani Tatarlık denilen yola ve ondan sonra doğu yönünde adı geçen yol ile gidilip Nüzhetiye köyüyle kesin hudut olan kireçli duvara ulaşılır. Buradan yine kuzey yönüyle bu duvardan doğru bir hat ile Çanak deresi ortasına varıldıktan sonra batı yönüyle mezkur dere akıntısıyla Akhisar deresine ulaşılmakla Ümniye köyünün hududu sona erer.

Ümniye köyünün yukarıda bahsedilen arazisinin dışında Arap deresi civarında bir arazisi daha bulunmaktaydı. Bu arazinin hududu, kuzey yönüyle Hasaneyn köyü hududundan başlar. Sonra Karakaya deresinin ortasından devam ederek güney yönünde doğru bir hat ile Arap deresine ve batı yönüyle mezkur dere akıntısıyla sonuna kadar gider. Yine kuzey yönünde Ahmed Efendi tarlası başından dolaşarak Topal Bilal tarlası başından geçilip

37 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 315-331.

38 Günümüzde Ümniye olarak bilinmektedir. Fakat ilk Osmanlı belgelerinde arzu, istek, ümit, emel ve maksat anlamına gelen Ümniye olarak geçmektedir (Galitekin, *Gölcük Tarihçe...*, s. 382).

Karakaya deresinin aşağı tarafına yani Bilal tarlası hizasına ulaşılır. Arap deresi civarındaki bu arazi, doğu yönünde mezkur dere ile Karakaya deresinin ortasına yani Hasaneyn köyünün hududunda son bulur. Bu hudut dâhilinde henüz açılmayıp ziraata elverişli tahminen 300 dönüm kadar arazi vardır.

Yukarıda sınırları belirtilen arazi tahminen 1.500 dönüm miktar kadardır. Bunun 758 dönümü o gün için ziraat olunur tarladır. 742 dönüm miktarı henüz açılmamış ve köyün hayvanatının otlatıldığı ormandan ibarettir³⁹.

17. Lütfiye Köyü

Ahmediye, Sofiye ve Selimiye köylerine komşu olan Lütfiye köyü 40 haneden oluşmaktadır. Köye iskân ettirilen Batum Gürcü muhacirlerine 274 parça emlak verilmiştir.

Lütfiye köyünün hududu, Selimiye köyünden Lütfiye köyüne giderken Beyoğlu deresinin ikinci geçidinden başlar. Buradan doğu ve güney yönünde Lütfiye köyünün Çınarlı boğazındaki tarlaları başından dolaşarak güney ve batı yönüyle cami-i şerifin karşısında yani Gölpinarı'nın kuzey cihetinden Büyük Sivri tepe başına ulaşılır. Bu tepeden doğru bir hat üzerine Çiftepınar'da olan Yeğen oğlu Ahmed tarlasının baş tarafından geçilerek doğru bir hat ile Hacı Salih oğulları, Süleyman ve biraderleri tarlasının üst tarafında bulunan diğer büyük Sivri tepeye varılır. Buradan yine doğru bir hat ile Ahmediye köyünün Kukuloğlu tarlasının başında olan ırmak başına batı ve kuzey yönüyle bahsi geçen derenin su akıntısı ile Keçi yatağı isimli yere ulaşılır. Sonra yine batı ve kuzey yönüyle mezkur dere akıntısı sırasıyla Beyoğlu deresine ve batı yönüyle Keçi yatağının eteğinde bulunan Mehmet Bayraktar ile Arif Onbaşı'nın müşterek buğday tarlasının baş tarafından dolaşarak Deli Salih'in açtığı tarlasına varılır. Buradan batı ve kuzey yönüyle doğru bir hat üzerine Sofiye köyüyle Lütfiye köyünün tarlaları arasında bulunan Beyoğlu yolunda olan eski kaldırıma ve ondan iki köyün tarlaları arasından geçerek diğer küçük sivri tepeye varılır. Buradan doğru bir hat ile gidilerek Yangın deresinin üst tarafındaki bulunan Ulaşlı köyüne giden yola kuzey ve doğu yönüyle mezkur bel ile ulaşılır. Buradan Tahtalı deresinin başına varıldıktan sonra doğu ve güney yönüyle Tahtalı deresinin akıntısı sırasıyla ikinci geçitte Lütfiye köyünün hududu son bulur.

Yukarıda bahsi geçen ikinci geçitten Uzunsu yani Selimiye, Şevketiye, İcadiye, Mesruriye ve Ahmediye köyleri hudutlarında bulunan İznik caddesiyle Kukuloğlu tarlasına kadar Lütfiye köyü hududu haricinde olan yerler ile Sofiye, Ahmediye ve Lütfiye köylerinin hudutları bitişiğinde olan ve Beyoğlu deresinin kuzey ve güney cihetinde bulunan dağ ve orman umuma ait baltalık olarak kullanılacaktır. Ayrıca Yangın deresinin Sofiye köyü cihetinde ve Çınarlı boğazıyla Tahtalı deresinin doğu tarafında olan ve hudut haricinde olarak deftere kaydedilen ziraata elverişli açılmış ve henüz açılmamış tarlalar Lütfiye ve Selimiye köylerinin ahalileri uhdelere verilecektir. Bu iki şartın kabulüyle Lütfiye köyünün hududu tahminen 5.000 dönüm miktarı araziye kapsamaktadır. Bundan 1.043,5 dönüm o gün ziraat olunur tarladır. 957 dönüm miktarı ise henüz açılmamış ancak ziraata elverişli arazidir. 3.000 dönüm miktarı dahi ziraata elverişli olmayan mera ve baltalık olarak kullanılabilecek ormandır⁴⁰.

39 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 335-343.

40 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9126, s. 347-364.

18. Kızılıklı Köyü

Kızılıklı kadim köyüne 22 hane Rumeli muhacirleri olarak iskân edilmiştir. Bu muhacirlere 49 adet emlak verilmiştir. Defterde bu köyün hududu belirtilmemiştir. Ancak köydeki muhacirlere yaklaşık olarak 200 dönüm kadar arsa/arazi dağıtılmıştır⁴¹.

19. Çubuklu Osmaniye ve Bala Köyleri

İzmit merkez kazasına bağlı olup Gökçeviran, Yasıbağı, Kuloğlu divanlarıyla⁴² Kısalar isimlerindeki kadim köylerle hemcivar ve 54 haneden oluşan bir divan olarak kurulan Çubuklu Bala ve Osmaniye köylerine Batum Laz ve Gürcü muhacirleri yerleştirilmiştir. Laz muhacirlerinin iskân edildiği Çubuklu Bala köyüne 112, Gürcü muhacirlerin iskân edildiği Çubuklu Osmaniye köyüne 141 emlak verilmiştir. Bunların dışında Çubuklu Bala köyündeki muhacirlere⁴³ ise 8 Nisan 1305 tarihinde 22 adet emlak daha dağıtılmıştır. Böylece Çubuklu köylerine toplam 275 emlak verilmiştir.

Çubuklu Osmaniye ve Bala köylerinin hududu, bu iki köyün doğu ve kuzey cihetine düşen bir köprüden başlar. Sonra Ağu deresiyle doğru bir hat ile güneydoğu yönüne çıkılarak Sarıyer'e ve oradan caddeye çıkıldıktan sonra güneybatı tarafına dönülerek adı geçen cadde ve doğru bir hat ile Ayvazpınarı'na ulaşılır. Buradan yine adı geçen cadde, sırt ve doğru bir hat ile Karayol pınarına gidildikten sonra yine cadde, sırt ve doğru bir hat ile Dombay tarafına ulaşılır. Buradan kuzey yönüne dönülerek yine cadde, sırt ve doğru bir hat ile Şahmelek mevkiine varıldıktan sonra doğu tarafına dönülerek yine cadde ve doğru bir hat ile Sarıbayır'a ulaşılır. Sonra yine adı geçen cadde ve sırt ile Çubuklu bala köyünün yakınındaki boş tarlaya varıldıktan sonra mezkur cadde ve sırt ile Çanak meşeye ve oradan kuzey doğu tarafına doğru bir hat ile inilerek bir köprüye ulaşmakla Çubuklu Osmaniye ve Bala köylerinin hududu son bulur.

Çubuklu Osmaniye ve Bala köylerine tahminen 3.000 dönüm arazi verilmiştir. Bu arazinin 520 dönümünde defterin kaydedildiği zamanda ziraat yapılırken, 1.600 dönümü ise hentiz açılmamış anca ziraata elverişli kısımdır. 880 dönümü de tarıma elverişsiz, mera ve balta-lık olabilecek ormandır⁴⁴.

20. Resüllü Divanı'na Tabi Camili ve Kefre Kıрма Köyleri

Resüllü Divanı'na tabi Camili ve Kefre Kıрма köylerine 22 hane muhacir iskân edilmiştir. Camili köyüne Kazan ve Rumeli Türk muhacirleri iskân edilirken, Kefre Kıрма köyüne ise Rumeli muhacirleri iskân edilmiştir. Camili köyüne 14 emlak, Kefre Kıрма köyüne 59 emlak toplamda ise 73 emlak verilmiştir. Defterde köyün hududu belirtilmemiştir. Muhacirlere 117 dönüm arsa/arazi verilmiştir⁴⁵

41 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 2-3.

42 Divan, Osmanlı Devleti'nde birkaç köyden oluşan idarî birliğe denilir (Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri*., C. I, s. 457).

43 Aslında defterde 8 Nisan 1305 tarihinde 22 adet emlak verilen muhacirlerin Çubuklu'nun hangi köyüne ait olduğu belirtilmemiştir. Ancak emlak verilenlerin Gürcü olduklarından hareketle, bu muhacirlerin Çubuklu Bala'lı oldukları bilgisine ulaşılabilir.

44 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 8-16.

45 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 18-20.

21. Resüllü Divanı'na Tabi Karapınar Köyü

Resüllü Divanı'na bağlı Karapınar köyüne 40 hane Abaza muhaciri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 173 adet emlak verilmiştir.

Karapınar köyünün hududu, köyün güneydoğu cihetine düşen Kuruca gölünden başlar. Buradan güneybatı tarafına gidilerek Sarıdere'ye varıldıktan sonra kuzey tarafına dönülüp Kefre Kırma yoluyla doğru bir hat ile Adapazarı Caddesine varılır. Sonra güneydoğu tarafına dönülerek adı geçen cadde ve doğru bir hat ile Molla oğlu tarlasına ulaşıldıktan sonra buradan güneybatı tarafına dönülerek Osman Bey tarlasının başına gelinir. Buradan Mehmet Efendi'nin tarlası kenarından yine doğru bir hat ile Kuruca gölüne varılmakla Karapınar köyünün hududu son bulur.

Yukarıda bahsedilen hudut 625 dönüm kadar araziyi içermektedir. 60 dönümü henüz açılmamış ve tarla açılmasına elverişli ormandır. 565 dönümü ise o gün ziraat olunur tarladır. Adı geçen köye lazım olan baltalık umum Resüllü Divanı'na ait olan baltalıktan müştereken kullanılacaktır. Ayrıca hudut haricinde açılan tarlalar, muhacirlere verilen tapu senetleri gereğince kendilerine verilmiştir⁴⁶.

22. Ketenciler Köyü

Uzuntarla, Karabaki⁴⁷ köyleri ve Kirazoğlu ile Emin bayraktar çiftliklerine hemcivar ve 104 haneden oluşan Ketenciler köyüne Rumeli Çerkez muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 586 adet emlak verilmiştir.

Ketenciler köyünün hududu, güney cihetinde bulunan kıratlıktan başlar. Buradan doğu tarafına dönülerek Kurtdere Divanı'na giden yol ile gidilerek Taşlı kandaktan gelen yol ile Kurtdere Divanı yolunun kavuştuğu mahalle yani Koca bayram tarla başına ulaşılır. Buradan güneydoğu cihetine döndükten sonra Koca bayram tarla başındaki yol ile taşlı kandağa varıldıktan sonra doğu tarafındaki kandak yani Alanyurt deresi boyuyla ve doğru bir hat üzerine gidilip Koca karı bayırının üst tarafında bulunan kayalara ulaşılır. Buradan kuzey cihetine döndükten sonra doğru bir hat üzerine Karanlık dereye ve adı geçen dere boyuyla Kurtderesi'ne ve batı tarafına dönülerek mezkur Kurtdere boyuyla ve doğru bir hat üzere inilir. Daha sonra Vasil geçidinden kuzey cihetine dönülerek doğru bir hat üzerine gidilip Ermeşe caddesine ulaşılır. Bu caddeden geçtikten sonra Gıcık suyu başında olan Mehmet Ali oğlu Zekerıyya'nın tarlası başını dolaşarak batı tarafına döndükten sonra Gıcık suyu akıntısıyla ve doğru bir hat üzerine Elma geçidine varılır. Bu geçitten keza Gıcık suyu adında ve diğer Fındık dere akıntısıyla Çalık oğlu köprüsüne ve güney yoluyla adı Fındık deresi akıntısıyla ve doğru bir hat üzerine gidilip Ketenciler deresiyle Çalıkoğlu deresinin kavuştuğu yere varılır. Daha sonra doğu tarafına Ketenciler deresi boyuyla ve doğru hat üzerine Ketenciler köyü cihetine doğru gelinir. Buradan Kalaycı kandağının Ketenciler deresine karıştığı yere güney yönünde kandak sırasıyla Kurtdere Divanı'na giden yola ve kuzey tarafına dönülerek mezkur Kurtdere yolu boyuyla gidildikten sonra başlangıç yeri olan kıratlığa ulaşmakla Ketenciler köyünün hududu son bulur.

Bu hudut dâhilinde bulunan Karabaki köyü, çiftlikler ve Ketenciler köyü sınırlarında yani gerek çiftliklerdeki muhacirler ve gerekse Karabaki köylüleri tarafından Ketenciler köyü hudutlarında açılmış ve senet ile mutasarrıf oldukları tarla, orman ve baltalıkları eskiden olduğu gibi sahiplerinde olacaktır. Bu şart ile yukarıda sınırları belirtilen hudut tahminen

⁴⁶ İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 22-27.

⁴⁷ Günümüzdeki Karaabdülbaki köyü

4.082⁴⁸ dönüm miktar araziyi içermektedir. Bu arazinin 2.025 dönümü muhacirler tarafından ekilen tarladır. 507 dönüm miktarı dahi henüz açılmamış ancak ziraata elverişli arazidir. 1.550 dönüm miktarı ziraata elverişli olmayan baltalık ve hayvanların otlatıldığı orman ve çalılıktan ibarettir⁴⁹.

23. Teşvikiye nam-ı diğer Acısu Köyü

Maşukiye, Uzuntarla ve Rahmiye köylerine hemcivar 39 haneden oluşan Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyüne Çerkez ve Rumeli muhacirleri yerleştirilmiştir. Çerkez muhacirlerine 71, Rumeli muhacirlerine ise 76 olmak üzere toplam 147 adet emlak verilmiştir.

Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyünün hududu, Maşukiye köylülerin hisselerine ayrılan şose yolunun kenarında Akgürgen türbesi civarında bulunan ormana giden ve nişan edilen araba yolundan başlar. Buradan kuzey tarafına dönülerek orman içinde doğru bir hat üzerine küçük dereden geçilerek sırtta bulunan göl ve oradan yine doğru bir hat üzere gidilip diğer su ayırımından geçilir. Sonra Meşe sırtı tepesinden kömür ocakları ve Talustan tarlasının 200 zira batı tarafından geçilerek doğru bir hat üzerine Uzuntarla köyünün karşısına varılır. Buradan çayırılıkta Eşme'ye giden yol geçildikten sonra batı cihetine dönülerek saman yolunun başından güney yoluna dönülüp yol sırasıyla şose yolunda bataklık başında büyük köprüye varılır. Oradan Acısu Elmalık başındaki bataktan derenin balıkhaneye doğru olan mecrasıyla beraber Reşit Bey'in çayırı nihayetine gelindikten sonra şosede bulunan köprüye ulaşıp oradan eğri bir hat ile şoseden geçilerek başlangıç noktası olan ormandaki araba yoluna varılır ve böylece Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyünün hududu sona erer.

Bu hududun sınırları içerisindeki alan 2.400 dönüm araziye havi olup bundan 1.500 dönümü Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyüne tahsis edildiği gibi 500 dönümü ise Kahramanzâde merhum Mustafa Bey veresesine bırakılmıştır. 400 dönüm miktarının ise sahipleri henüz bilinmemektedir. Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyüne tahsis edilen 1.500 dönüm arazinin 500 dönümü ekili arazidir. 220 dönüm dahi Rumeli muhacirine tarla açmak üzere verilmiştir. Geri kalan 780 dönüm ise baltalık ve meralık arazidir. Aynı zamanda bu arazinin bir kısmı da ziraata elverişlidir⁵⁰.

23. Rahmiye Köyü

Çepni köyüne hem hudut olan, Şapsığ kabilesine ait Rumeli Çerkez muhacirlerinin iskân edildiği Rahmiye köyü 55 haneden oluşmaktadır. Bu köydeki muhacirlere 178 adet emlak verilmiştir.

Rahmiye köyünün hududu, köyün batı cihetine düşen bataklık, Çamlı göl ve sazlık kenarından başlar. Buradan doğru bir hat üzerine kuzeybatı yönüne gidilerek birinci araba yoluna varıldıktan sonra kuzeydoğu tarafına dönülerek bahsi geçen yolla şose yoluna varılır. Sonra bu yolla güneydoğu cihetine doğru gidilerek eski Derbent mahalline varıldıktan sonra güney tarafına dönülerek Raşid Çavuş'un hududuna ulaşılır. Sonra buradan bataklığa oradan da doğru bir hat ile Değirmen suyunun ayağına varılır. Buradan da dereye kavuştuğu mahalle ve ondan güneybatı cihetine dönülerek dere sırasıyla Uzunca geçidine gidildikten sonra eğri bir hat ile yine dere boyuyla Sığırlı'ya ve oradan da Çamlı göl ile sazlık kenarına ulaşmakla Rahmiye köyünün hududu sona erer.

48 Belgede 4.042 yazmasına rağmen toplamı 4.082 olmalı.

49 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 30-48.

50 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 56-60.

Rahmiye köyünün yukarıda belirtilen hudutlar içinde kalan arazisi yaklaşık olarak 1.500 dönüm kadardır⁵¹.

24. Şefkatiye Köyü

İfrazıye ve Arslanbey köyleri civarında olan, Batum Laz muhacirlerinin iskân edildiği Şefkatiye köyü 50 haneden oluşmaktadır. Bu muhacirlere 361 adet emlak verilmiştir.

Şefkatiye köyünün hududu, kuzey tarafından Kekeze dağı eteğinden gelen ırmaktan başlar. Bu ırmak ile güney tarafına doğru çıkılarak Şaban Çavuş'un elmalığı altına gelindikten sonra İdris Efendi'nin hanesi bitişiğindeki tarlasının başından Akhisar'a giden yola ulaşılır. Sonra bu yol ile Derin derenin başından doğru bir hat ile kible yönünde Akhisar caddesine varıldıktan sonra batı yönüne dönülerek yine doğru bir hat üzerine Hasan bayırı başına varılır. Buradan Gündoğdu tarafına ulaşıldıktan sonra yine Hasan deresiyle Derin dereye inilerek Hasan deresi başında iki köy arasında nişan edilen gürgen ağacına ulaşılır. Bu ağaçtan dağ yolundaki nişan edilen gürgen ve ıhlamur ağacına ondan sonra batı cihetine dönülerek adı geçen dağ yoluyla Akhisar yoluna vasil olunur. Buradan kuzey tarafına dönülerek Arslanbey'e giden büyük araba caddesinden doğru bir hat üzerine Fındık suyu deresi başına ve bu dere ile Fındık pınarına ulaşılır. Daha sonra bu pınarın bitişiğinde bulunan Akhisar caddesiyle Şefkatiye köyüne giden yol altındaki birinci sulu ırmaktan Derin dereye inilerek Bağlar başına gidildikten sonra doğu tarafına dönülerek Bağlar başı tepesi eteğinden doğru bir hat ile kireç ocağı başından mezkur Kekeze dağı eteğinden gelen ırmağına varmakla Şefkatiye köyünün hududu sona erer. Ayrıca Şefkatiye köylülerinin İfrazıye köylüleriyle ortak olarak idare etmekte oldukları suyun İfrazıye köyünün nüfusunun fazlalığı dolayısıyla üçte ikisi İfrazıye köyü ahalisinin üçte biri ise Şefkatiye ahalisinin kullanımına tahsis edilmiştir.

Şefkatiye köyünün yukarıda çizilen hududu yaklaşık olarak 1.300 dönüm kadar araziye içermektedir. Bu arazinin 600 dönümü o gün için ziraat olunur tarladır. 150 dönümü ise ziraata; 550 dönümü baltalığa elverişli arazidir⁵².

25. İfrazıye Köyü

Çepni, Arslanbey ve Şefkatiye köylerine hemcivar 62 haneden oluşan İfrazıye köyüne Batum Laz muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 272 adet emlak verilmiştir.

İfrazıye köyünün hududu, Domuzlu burnu sırtı ikiye bölünerek batı ciheti İfrazıye ve doğu ciheti Çepni köyüne kalmak üzere adı geçen Domuzlu burnu tepesinden başlar. Buradan Dumanlı deresinden geçerek doğru bir hat üzerine kible yönüne düşen Dumanlı tarlanın başındaki sivri tepeye ulaşıldıktan sonra batı tarafına dönülerek müezzın oğlu Hüseyin Efendi ve Mehmed'in kırmaları başından dolaşarak kar kuyuları altından geçip sürgü yoluna varılır. Bu yol ile Hüseyin deresi başı hizasından aşağı inilerek İfrazıye köyüne giden Akhisar yoluna ulaşılır. Daha sonra bu yol ile doğru bir hat üzerine İdris Efendi hanesi arkasındaki tarlanın başına gelindikten sonra yine doğru bir hat ile Şaban Çavuş'un elmalığı altındaki ırmağa vasil olunur. Bu ırmak ile yine doğru bir hat üzerine kuzey yönünde dağın eteğine inilerek yine doğru bir hat ile Bekaroğlu Karabet'in eski taş ocağının demir kapısına varılır. Sonra buradan dut bahçesinin, Gücen Mustafa, Muhacir Mustafa'nın tarlalarının ve Portul oğlu Seyyit Efendi'nin kestaneliğinin yirmi hatve kadar üstünden (bu yirmi hatve dâhilinde tarla açmamak şartıyla) İfrazıye köyüne giden caddeye çıkılır. Bu

51 *İzmit Muhacirin İskân Defteri*, T9129, s. 62-67.

52 *İzmit Muhacirin İskân Defteri*, T9129, s. 70-80.

caddeden 20 hatve kible cihetine gidildikten sonra güneydoğu cihetine dönülerek doğru bir hat ile kireç kuyusuna ve oradan Domuzlu burnu sırtına varılmakla İfrazîye köyünün hududu son bulur.

Yukarıda belirtilen hudut yaklaşık olarak 500 dönüm miktarı araziye havidir. Bunun 350 dönümü tarla olarak kullanılan arazidir. 200 dönüm miktarı ise tarla açılmaya elverişli ormanlık arazidir. Bunların dışındakiler ise baltalıktan başka bir işe yarayacak olan arazidir⁵³.

26. Balaban Köyü

Çepni köyü hududu dâhilinde bulunan ve Çepni ve Tatar köylerine hemcivar Balaban köyüne Batum Gürcü muhacirlerine 5 hanede 16 emlak verilmiştir. Bu köyün herhangi bir hududu çizilmemiştir. 5 haneye yaklaşık 82 dönüm kadar hane, arsa, tarla v.b. arazi tahsis edilmiştir⁵⁴.

27. Nusretiye Köyü

Çepni, Gürcü Şirinsulhiye köylerine hemcivar ve 31 haneden oluşan Nusretiye köyüne Rumeli Türk, Tatar ve Abaza muhacirleri yerleştirilmiştir. Bu muhacirlere 50 adet emlak verilmiştir.

Nusretiye köyünün hududu, köyün batı tarafına düşen Değirmen suyundan başlar. Bu Değirmen suyu sırasıyla kuzey cihetine inilerek demiryoluna varıldıktan sonra doğu tarafına dönülerek tuğlalığa varılır. Oradan güzey tarafına dönülerek doğru bir hat ile cadde üzerindeki Kavanlık suyuna ve oradan doğru bir hat ile ortasında kömür ocağı ve cadde bulunan sivri tepeye ulaşılır. Buradan Tefne burnu hizasına varılır. Daha sonra batı tarafına dönülerek Fındıklı dere caddesiyle ve Değirmen suyuyla son bulur. Bu hudut yaklaşık olarak 1.400 dönüm miktar araziye içermektedir⁵⁵.

28. Hikmetiye Köyü

Maşukiye ve Şirinsulhiye köylerine hemcivar ve 84 haneden oluşan Hikmetiye köyüne Abaza muhacirleri yerleştirilmiş ve bu muhacirlere 276 adet emlak verilmiştir.

Hikmetiye köyünün hududu, köyün güney cihetine düşen Muşmula adındaki yerden başlar. Buradan Şirinsulhiye köyü tarafına düşen birinci araba yolundan kuzey tarafına doğru inilerek Şirinsulhiye ve Hikmetiye köylerinin arasındaki Köklü deresinin baş hizasına ulaşılır. Buradan Şirinsulhiye köyünün kenarındaki caddeye 140 ve Köklü deresinin başına 80 zira mesafede olan ıhlamur ağacına varıldıktan sonra doğru bir hat ile sırt sırta dağ yolundaki kestaneden Hikmetiye köyüne giden yolun üstündeki elmalığın başında bulunan kestaneye ulaşılır. Buradan Mehmed'in tarlasının başına gidildikten sonra mezarlığın yanından akan suya vasil olunur. Bu sudan doğru bir hat üzerine tren yoluna ve oradan doğu tarafına dönülerek tren yolu ile Maşukiye köyünden Murat Bey'in tarlasının üst başına gidildikten sonra buradan güneydoğu tarafına düşen eski kaldırıma ulaşılır. Bu kaldırım ile doğru bir hat üzerine Maşukiye köylülerin tarlaları kenarından Melek suyunun ayağına varılır. Buradan yine doğu tarafına dönülerek Maşukiye köylü Selim'in tarlasının kenarından aynı köylü Mehmet Ali Bey'in elmalığının başına ulaşılır. Sonra yine doğru bir hat ile Sarı Hüseyin suyunun ayağına varıldıktan sonra güney cihetine dönülerek yine

53 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 82-90.

54 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 92.

55 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 94-95.

Sarı Hüseyin deresinin içinden doğru bir hat ile araba konağında ve dere tarafında bulunan büyük ıhlamur ağacına ulaşıldıktan sonra taş dibine vasil olunur. Buradan kuzeybatı cihetine dönülerek yine doğru bir üzerine Muşmula çayırının başına gidilmekle Hikmetiye köyünün hududu son bulur.

Bu hudut haricinde tren yoluyla Batak deresi ve Darıcı oğlu Hasan'ın tarlası başındaki büyük kandak ile Değirmen suyu ile sınırlandırılmış Batak adındaki mahalde açılmış olan arazi tamamen Hikmetiye köyüne tahsis edilmiştir. Buna rağmen bu mahalde Nusretiye, Şirinsulhiye ve Hikmetiye köylerinin ahalisi de hayvanlarını otlatabileceklerdir.

Yukarıda belirtilen hudut tahminen 2.800 dönüm araziye içermektedir. Bu arazinin 1.500 dönümde ziraat edilmektedir. 500 dönüm miktarı tarla açılmaya elverişli ve 800 dönümü mera ve baltalığa elverişli ormandır⁵⁶.

29. Şirinsulhiye Köyü

Abaza Hikmetiye ve Tatar Nusretiye köylerine hemcivar ve 64 haneden oluşan Şirinsulhiye köyünde Batum Gürcü muhacirleri ikamet edilmiş ve bu muhacirlere 328 adet emlak verilmiştir.

Şirinsulhiye köyünün hududu, köyün güneydoğu cihetine düşen Muşmula çayırından başlar. Köy tarafındaki birinci araba yolundan kuzey cihetine inilerek Hikmetiye ve Sulhiye köylerinin ortasında ve Sulhiye köyüne 140 ve Köklü dereye 80 hatve mesafede bulunan ıhlamurdan Hikmetiye köyüne giden yolun üzerindeki büyük kestaneye gelinir. Buradan elmaliğin arasındaki Mehmed'in tarlasının başına varıldıktan sonra mezarlığın başındaki suya ve bu sudan doğru bir hat ile eski caddeye ulaşılır. Buradan tren yoluna varıldıktan sonra batı tarafına dönülerek bahsi geçen yol ile doğru bir hat üzerine tuğlalığa ulaşıldıktan sonra güney tarafına dönülerek cadde üzerindeki Kavanlık deresine gelinir. Bu dere-den yine doğru bir hat ile ortasında kömtür ocağı bulunan Sivri tepeye ve oradan Geyik alanına ulaşıldıktan sonra doğu tarafına dönülerek Tefne burnundan sonra güneydoğu cihetine dönülerek Muşmula çayırına varılmakla Şirinsulhiye köyünün hududu sona erer.

Bu hudut yaklaşık olarak 1.400 dönüm miktarı araziye içermektedir. Bu arazinin 300 dönümü tarla halinde kullanılmaktadır. 700 dönümü ziraata ve 400 dönümü ise baltalık ve meraya elverişli ormandır⁵⁷.

30. Çepni Köyü

Çepni ve İfraziye köyünde yaşayan Batum Laz, Rumeli Tatar ve Türk muhacirlerine, Çepni köyündeki boş arazilerden yaklaşık 262 dönümlük 36 adet tarla verilmiştir⁵⁸.

Sonuç

İstanbul Üniversitesi Yazma Eserler Kütüphanesi'nden elde ettiğimiz İzmit Muhacirin İskân Defteri'nde İzmit Sancağı dâhilinde bulunan Selimiye, Nimetiye, Uzuntarla, Mesru-riye, Mamuriye, Ahmediye, Hamidiye, Şevketiye, Siretiye, İcadiye, Servetiye, Hasaneyn, Yenimahalle, Nüzhetiye-Ferhadiye, Sofiye (Sofular), Ümniye, Kızılıklı, Çubuklu Osmaniye ve Bala, Resullü Divanı'na tabi Camili, Kefre Kırma ve Karapınar, Ketenciler, Teşvikiye

56 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 98-106.

57 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 108-117.

58 İzmit Muhacirin İskân Defteri, T9129, s. 108-117.

nam-ı diğer Acısu, Rahmiye, Şefkatiye, İfraziye, Balaban, Nusretiye, Hikmetiye, Şirinsulhiye ve Çepni köylerine ait bilgiler bulunmaktadır.

Bu köylere defterde geçtiği şekliyle Rumeli, Abaza, Kazan, Batum Abaza, Batum Laz, Batum Gürcü, Rumeli Çerkez, Rumeli Türk, Rumeli Tatar ve Rumeli Abaza muhacirleri iskân edilmiştir. 33 köyün 15'inde Batum Gürcü muhacirleri iskân edilmiştir. Bunu 5 köy ile Batum Laz muhacirleri ve 4 köyle Rumeli Çerkez muhacirleri takip etmektedir.

Defterde yazılan hane sayılarından köylerin nüfusları hakkında ipuçları bulunabilir. Defterdeki köylerin tamamına 1.314 hane muhacir iskân edilmiştir. Bu köylerin yaklaşık olarak nüfusları ise 5.400 olarak hesaplanabilir⁵⁹. Ketenciler köyü sahip olduğu 104 hane (427 nüfus) ile en büyük köy olarak dikkati çekmektedir. Ketenciler köyünü 91 hane (374 nüfus) ile Hamidiye, 84 hane (345 nüfus) ile Hikmetiye köyleri takip etmektedir. Çepni köyü sınırların içerisinde 5 hane (20 nüfus) olarak kurulan Balaban köyü defterdeki en küçük köy olarak göze çarpmaktadır. Balaban köyünü ise 18 hane (74 nüfus) ile Servetiye, Ümniye ve Şevketiye köyleri takip etmektedir. Köylere ortalama ise 45 hane (186 nüfus) yerleştirilmiştir.

Defterde yer alan köylere verilen arsa/hane ve arazi miktarlarına ulaşılabilmektedir⁶⁰. Köylere yaklaşık 96.162 dönüm arazi verilmiştir. Köy başına ortalama olarak 3.560 dönüm arazi verilmiştir. Arazi bakımından en büyük köy ise 8.000 dönüm ile Hamidiye olurken, en küçük köy ise 1.300 dönüm ile Resüllü Divanı'na Tabi Karapınar olmuştur.

Köylere tahsis edilen yaklaşık 96.162 dönüm arazinin 25.018 dönümü ziraat yapılan tarladan ibarettir⁶¹. Yani köy başına yaklaşık olarak 1.000 dönüm kadar tarım yapılan arazi düşmektedir. Ziraat edilen arazi bakımından en büyük arazi 3.656 dönüm ile Hamidiye köyüne aittir. Ortalamanın yaklaşık 3 katı olduğu görülmektedir. En az tarım yapılan arazi miktarı ise Şirinsulhiye köyüne aittir.

Tarım yapılan araziler konusunda hane başına oranladığımızda ise Ümniye köyündeki muhacirlerin oranı en fazladır. Bu köydeki muhacirlere hane başına 42 dönüm arazi verilirken Hamidiye köyündeki muhacirlere ise 40 dönüm arazi verilmiştir. Hane başına en az arazi ise 5 ve 6 dönüm ile sırasıyla Şirinsulhiye ve İfraziye köyleridir. Ortalama ise hane başına 22 dönüm tarım yapılan tarla verilmiştir.

Köylere verilen bütün arazilere göre hane başına en fazla arazi düşen köy, 222 dönüm ile Şevketiye olmuştur. Şevketiye köyünü, 192 dönüm ile Ahmediyeye, 168 dönüm ile de Sofiye köyleri takip etmektedir. En az arazi düşen köyler ise 16 dönüm ile Resüllü Divanı'na tabi Karapınar, 22 dönüm ile de Şirinsulhiye olmuştur. Ortalama olarak hane başına ise 96 dönüm düşmektedir.

Köylerde tarım yapılan arazi ile tarıma elverişli arazinin toplamı (yani ileride tarıma açılacak arazi) 34.340 dönüm kadardır⁶². Bu şekilde en fazla arazi düşen köy 3.656 dönüm ile Hamidiye olmuştur. Hamidiye'yi 3.450 dönüm ile Hasaneyn, 2.532 dönüm ile de Ketenciler takip etmektedir.

59 Rumeli ve Kafkasya'dan gelen muhacirlerin hane kat sayı oranı 4.11 civarındadır (Nejat Göyünç, "Hane Deyimi Hakkında", *Tarih Dergisi*, sayı: XXXII, Mart 1979, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1979, s. 345).

60 Kızılçıklı, Balaban ve Resüllü Divanı'na tabi Camili ve Kefre Kıрма köylerinin ise hudutları net olarak belirtilmediğinden hesaplamalara dâhil edilmemiştir.

61 Kızılçıklı, Balaban ve Resüllü Divanı'na tabi Camili ve Kefre Kıрма köylerinin dışında Rahmiye ve Nusretiye köylerinin de ekilen araziler belirtilmediğinden bu hesaplamalara katılmamıştır.

62 Bu hesaplamalara Kızılçıklı, Balaban ve Resüllü Divanı'na tabi Camili ve Kefre Kıрма köylerinin dışında Uzuntarla, Nüzhetiye ve Ferhadiye, Rahmiye, Nusretiye, Ümniye ve Mamuriye köyleri dâhil edilmemiştir.

ciler takip etmektedir. En az arazi düşen köyler ise 550 dönüm ile İfrazıye 565 dönüm ile de Restüllü Divanı'na Tabi Karapınar olmuşlardır. Köy başına ise tarıma elverişli arazinin olarak 1.635 dönüm düşmektedir.

Tarım yapılan ve tarıma elverişli arazilerin hane oranlarına göre hesaplandığında hane başına 66 dönüm ile Hasaneyn köyü birinci sıradadır. Bu köyü 60 dönüm ile Şevketiye köyü takip etmektedir. En az oran ise 9 dönüm ile İfrazıye'ye aittir. Bu köyden sonra 14 dönüm ile Restüllü Divanı'na Tabi Karapınar köyü gelmektedir. Ortalama olarak ise hane başına 35 dönüm arazi düşmektedir.

Yukarıdaki veriler genelleştirildiğinde XIX. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti'ndeki muhacir köyleri için şu değerlendirmeler yapılabilir: Muhacir köylerine ortalama 45 hane iskân ettirilmiş, bu da nüfus olarak ise 186 nüfusa karşılık gelmektedir. Muhacir köylerine ortalama olarak 3.560 dönüm arazi verilmiştir. Hane başına ise 96 dönüm düşmektedir. Bu arazinin ortalama 1.000 dönümünde tarım yapılmaktadır. Tarım yapılan arazilerin hane başına ortalaması 22 dönümdür. Köylerde tarım yapılan arazi ile tarıma elverişli arazinin köy başına olarak 1.635 dönüm düşmektedir. Ortalama olarak ise hane başına 35 dönüm arazi düşmektedir.

KAYNAKÇA

1. Arşivler

- *Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi (BOA)*

HRT.h.: Haritalar

Y.PRK.KOM.: Yıldız Perakende Evrakı Komisyonlar Maruzatı

2. Yazma Eserler

İzmit Muhacirin İskân Defteri, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, No. T.9126 ve , T.9129, 1304-1305.

3. Kitap ve Makaleler

BİLGE, Mustafa L., "Arnavutluk", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. III, İstanbul 1991, ss. 383-390.

EREN, Ahmet Cevat, *Türkiye'de Göç ve Göçmen Meseleleri: Tanzimat Devri, İlk Kurulan Göçmen Komisyonu, Çıkarılan Tüzükler*, Nurgök Matbaası, İstanbul 1966.

GALİTEKİN, Ahmed Nezih, *Gölcük Tarihçe ve Kültür Mirası Eserler*, Gölcük Belediyesi Kültür Yayınları, [t.y.].

GÖYÜNÇ, Nejat, "Hane Deyimi Hakkında", *Tarih Dergisi*, sayı: XXXII, Mart 1979, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1979.

İPEK, Nedim, "Sakarya'ya Türk Göçleri", *Sakarya İli Tarihi*, C. I, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Sakarya, 2005, ss .

İPEK, Nedim, *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*, Serander, Trabzon 2006.

İPEK, Nedim, *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri (1877-1890)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1994, s. 237.

KARPAT, Kemal H., *Osmanlı'dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*, çev. Bahar Tırnakçı, Timaş Yayınları, İstanbul 2010.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983.

4. İnternet

<http://tdk.gov.tr> (Büyük Türkçe Sözlük-12.08.2016).

EKLER

Köy ismi	Muhacirler	Hane	Emlak	Kayıt Tarihi
Selimiye	Batum Abaza muhacirleri	29	131	28 Haziran 1304/10 Temmuz 1888
	Batum Laz muhacirleri	14	88	
	<i>Toplam</i>	43	219	
Nimetiye	Batum Gürcü muhacirleri	26	79	1 Temmuz 1304/13 Temmuz 1888
Uzuntarla	Rumeli Çerkez muhacirleri	78	530	10 Mayıs 1305/22 Mayıs 1889
Mesruriye	Batum Laz muhacirleri	34	208	14 Nisan 1304/26 Nisan 1888
Mamuriye	Batum Gürcü muhacirleri	33	215	23 Mart 1304/4 Nisan 1888
Ahmediye	Batum Gürcü muhacirleri	26	130	24 Nisan 1304/6 Mayıs 1888
Hamidiye	Batum Gürcü muhacirleri	91	676	9 Temmuz 1304/21 Temmuz 1888
Şevketiye	Batum Gürcü muhacirleri	18	166	12 Nisan 1304/24 Nisan 1888
Siyretiye	Batum Gürcü muhacirleri	34	295	1 Nisan 1304/13 Nisan 1888
İcadiye	Batum Gürcü muhacirleri	21	131	17 Haziran 1304/29 Haziran 1888
Servetiye	Batum Laz muhacirleri	18	208	27 Haziran 1304/9 Temmuz 1888
Hasaneyn	Batum Gürcü muhacirleri	52	309	17 Mart 1304/29 Mart 1888
Yenimahalle	Batum Gürcü muhacirleri	53	341	21 Nisan 1304/3 Mayıs 1888
Nüzhetiye	Batum Gürcü muhacirleri	63	369	28 Mart 1304/9 Nisan 1888
Ferhadiye	Batum Gürcü muhacirleri		104	28 Mart 1304/9 Nisan 1888
Sofıye (Sofular)	Batum Laz muhacirleri	34	250	14 Haziran 1304/26 Haziran 1888
Ümmiye	Batum Gürcü muhacirleri	18	115	23 Mart 1304/4 Nisan 1888
Lütfiye	Batum Gürcü muhacirleri	40	274	9 Haziran 1304/21 Haziran 1888
Kızılıklı	Rumeli muhacirleri	22	49	19 Haziran 1304/1 Temmuz 1888
Çubuklu Osmaniye ve Bala	Batum Gürcü ve Laz muhacirleri	54	275	5 Ağustos 1304/17 Ağustos 1888
Resullü Divanı'na tabi Camili	Kazan ve Rumeli Türk muhacirleri	22	14	79 15 Eylül 1304/27 Eylül 1888
Resullü Divanı'na tabi Kefre Kırma	Rumeli muhacirleri		59	
Resullü Divanı'na tabi Karapınar	Abaza muhacirleri	40	173	13 Eylül 1304/25 Eylül 1888
Ketenciler	Rumeli Çerkez muhacirleri	104	586	13 Teşrinisani 1304/ 25 Kasım 1888
Teşvikiye nam-ı diğer Acısu	Çerkez ve Rumeli muhacirleri	39	147	21 Nisan 1305/ 3 Mayıs 1888
Rahmiye	Rumeli Çerkez muhacirleri	55	178	16 Ağustos 1304/ 28 Ağustos 1888
Şefkatiye	Batum Laz muhacirleri	50	361	13 Temmuz 1304/25 Temmuz 1888
İfraziye	Batum Laz muhacirleri	62	272	19 Temmuz 1304/31 Temmuz 1888

Balaban	Batum Gürcü muhacirleri	5	16	2 Şubat 1304/14 Şubat 1889
Nusretiye	Rumeli Türk, Tatar ve Abaza muhacirleri	31	50	25 Ağustos 1304/6 Eylül 1888
Hikmetiye	Abaza muhacirleri	84	276	24 Haziran 1304/6 Temmuz 1888
Şirinsulhiye	Batum Gürcü muhacirleri	64	328	23 Ağustos 1304/4 Eylül 1888
Çepni	Batum Laz, Rumeli Tatar ve Türk muhacirleri		36	11 Eylül 1305/23 Eylül 1888

EK - 1) Muhacirlerin nereden geldikleri, kaç hane oldukları kaç emlak verildiği ve bunların kayıt altına alınma tarihleri

Köyün ismi	Tarım yapılan arazi	Tarıma Elverişli Arazi	Tarıma Elverişsiz Arazi	Toplam Arazi
Selimiye	757	1.009	2.234	4.000
Nimetiye	621	279	600	1.500
Uzuntarla	1.911	1.959		3.860
Mesruriye	754	650	3.590	5.000
Mamuriye	595	3.500		4.095
Ahmediye	524	1.000	3.476	5.000
Hamidiye	3.656	-	4.344	8.000
Şevketiye	380	700	2.920	4.000
Siyretiye	1.152	750	2.300	4.200
İcadiye	625	375	2.000	3.000
Servetiye	651	349	2.000	3.000
Hasaneyn	1.250	2.200	2.500	6.000
Yenimahalle	910	1.500	3.890	6.300
Nüzhetiye ve Ferhadiye	2.360	3.640		6.000
Sofie (Sofular)	710	1.300	3.690	5.700
Ümniye	758	742		1.500
Lütfiye	1.043,5	957	3.000	5.000
Kızılıklı	200 ⁶³			
Çubuklu Osmaniye ve Bala	520	1.600	880	3.000
Camili ve Kefre Kıрма	117 ⁶⁴			
Karapınar	565		60	625
Ketenciler	2.025	507	1.550	4.082 ⁶⁵
Teşvikiye nam-ı diğer Acısu	500	220	780	24.00 ⁶⁶
Rahmiye				1.500
Şefkatiye	600	150	550	1.300
İfrazıye	350	200	950	1500
Balaban	82 ⁶⁷			
Nusretiye				1.400
Hikmetiye	1.500	500	800	2.800
Şirinsulhiye	300	700	400	1.400
Çepni	262 ⁶⁸			

EK – 2) Köylere verilen arazilerin nevi.

63 Bir hudut belirtilmemiş, fakat köylülere dağıtılan arsa, tarla ve arazinin toplamıdır.

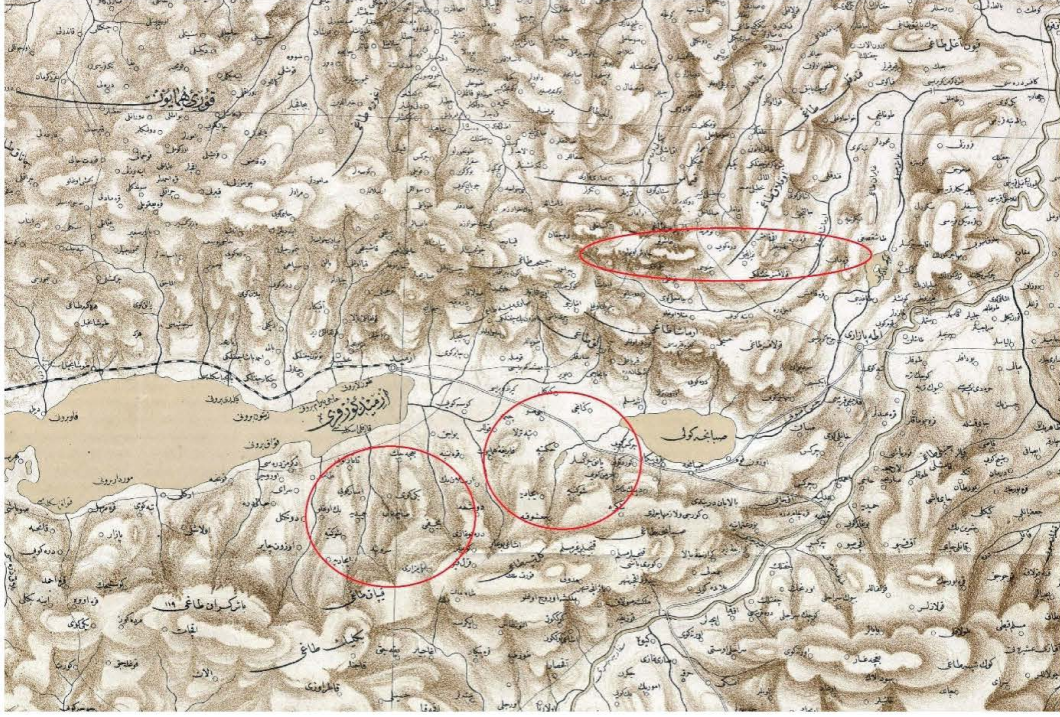
64 Bir hudut belirtilmemiş, fakat köylülere dağıtılan arsa, tarla ve arazinin toplamıdır.

65 Belgede 4.042 yazmasına rağmen toplamı 4.082 olmalı.

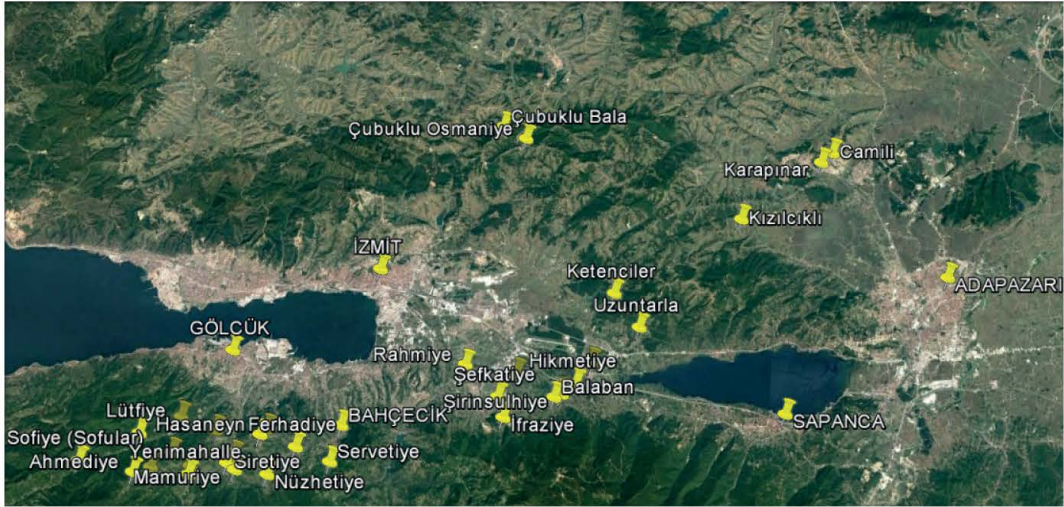
66 Bu 2.400 dönüm arazinin 1.500 dönümü Teşvikiye nam-ı diğer Acısu köyüne; 500 dönümü Kahramanzâde merhum Mustafa Bey'in mirasçılara ait olup kalan 400 dönümünün ise sahipleri bilinmemektedir.

67 Bir hudut belirtilmemiş, fakat köylülere dağıtılan arsa, tarla ve arazinin toplamıdır.

68 Bir hudut belirtilmemiş, fakat köylülere dağıtılan arsa, tarla ve arazinin toplamıdır.

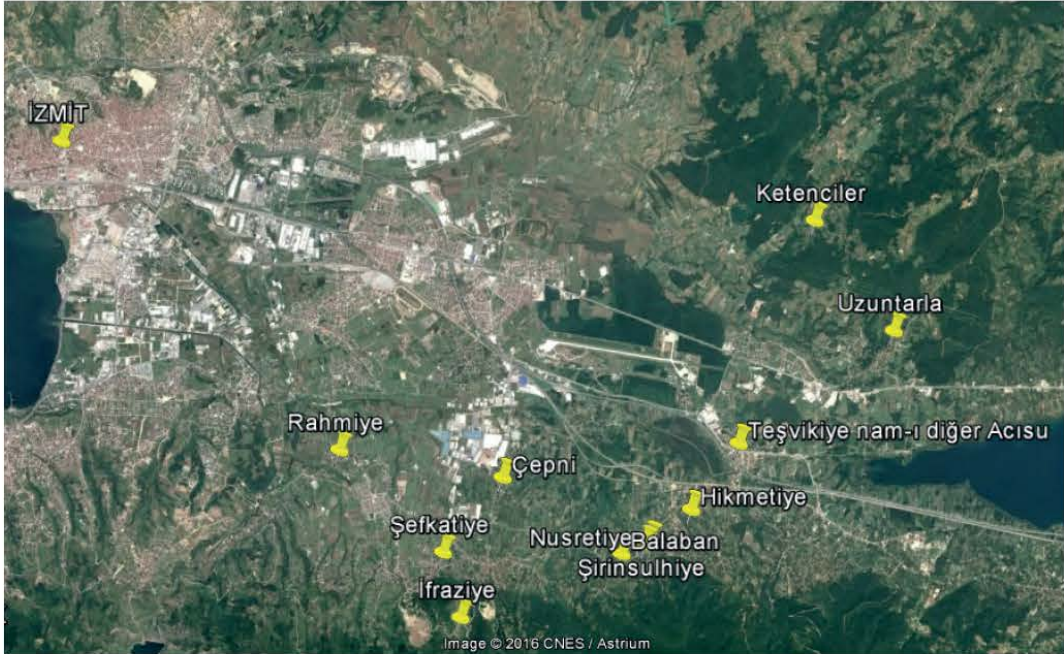
EK - 3) İzmit Muhacirin İskân Defteri'ndeki köyler (BAO., HRT.h., 2242/4)

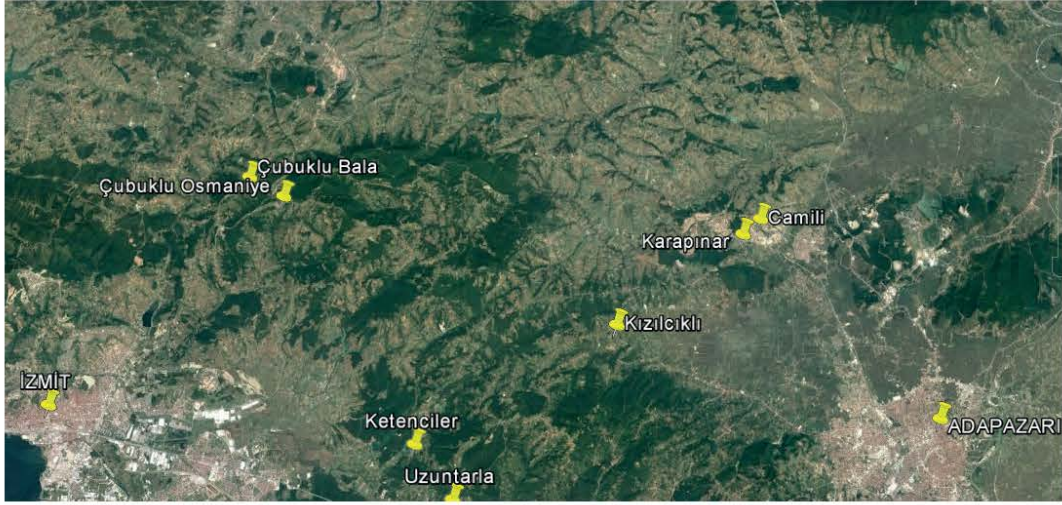
EK - 4) İzmit Muhacirin İskân Defteri'ndeki köyler

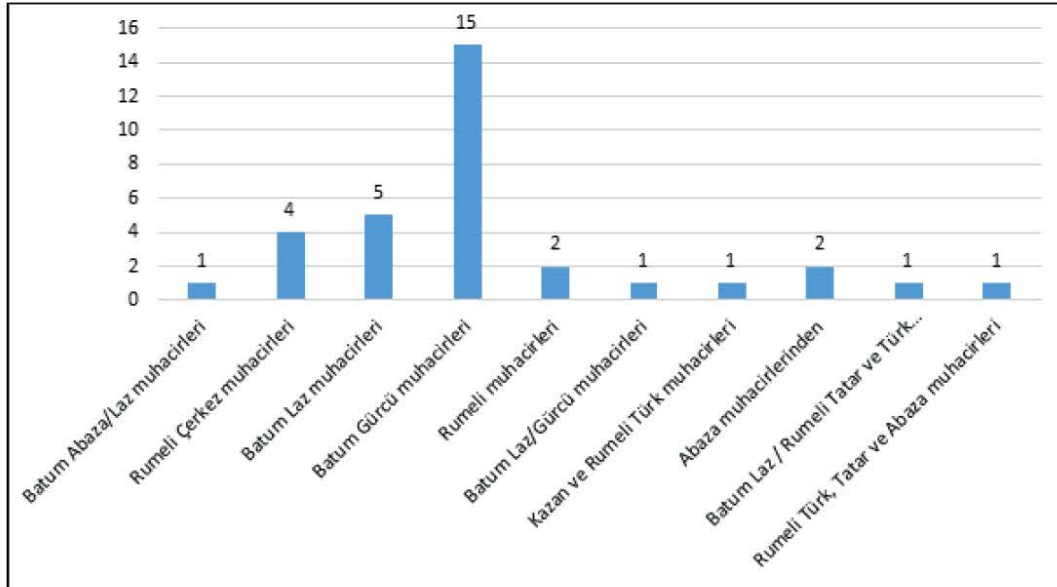
EK - 5) Bahçeçik nahiyesi civarındaki köyler

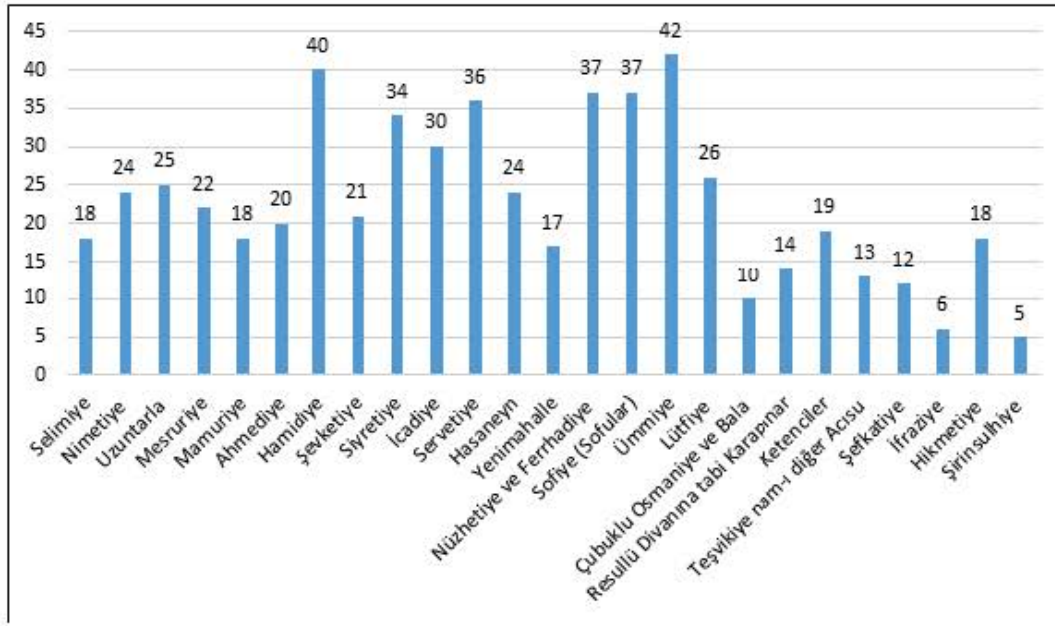
EK - 6) İzmit Körfezi- Sapanca gölü arasındaki köyler

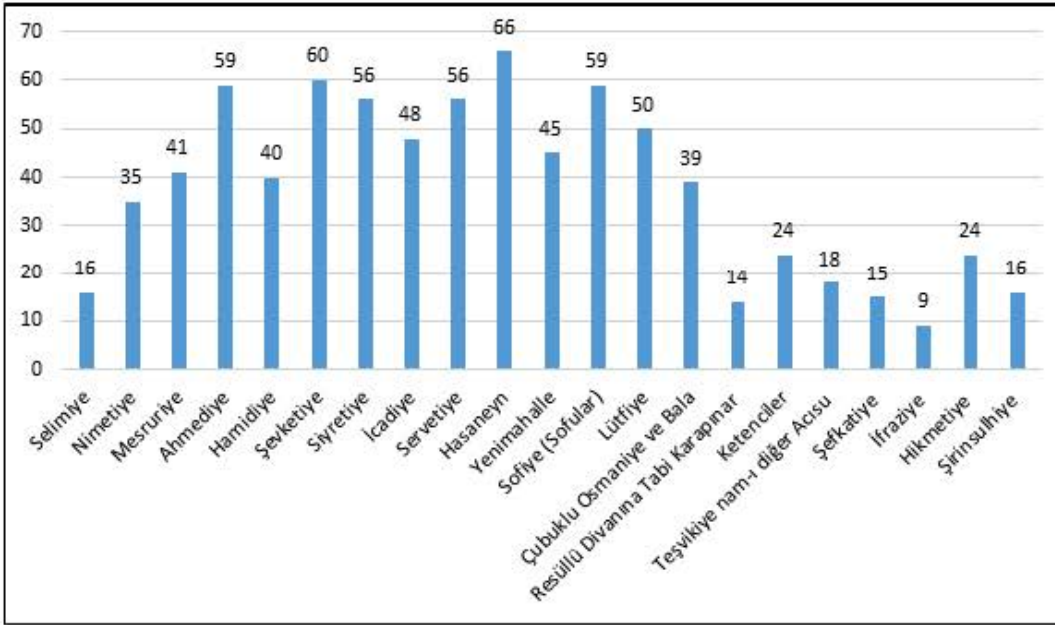
EK - 7) İzmit Sancağı ile Adapazarı Kazası sınırındaki köyler

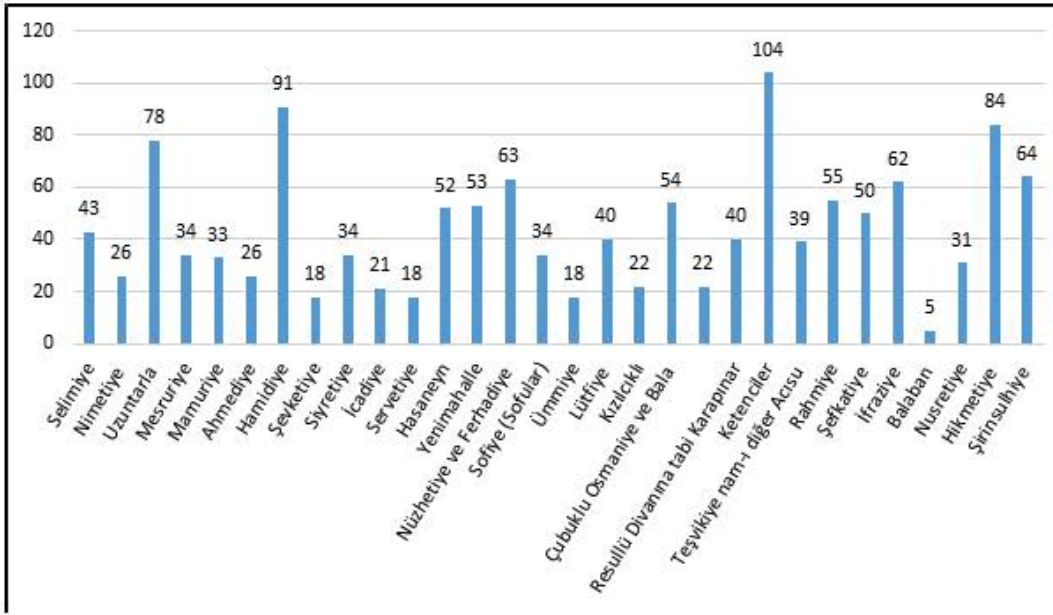
EK - 8) Geldikleri yerlere göre muhacir köylerinin sayısı

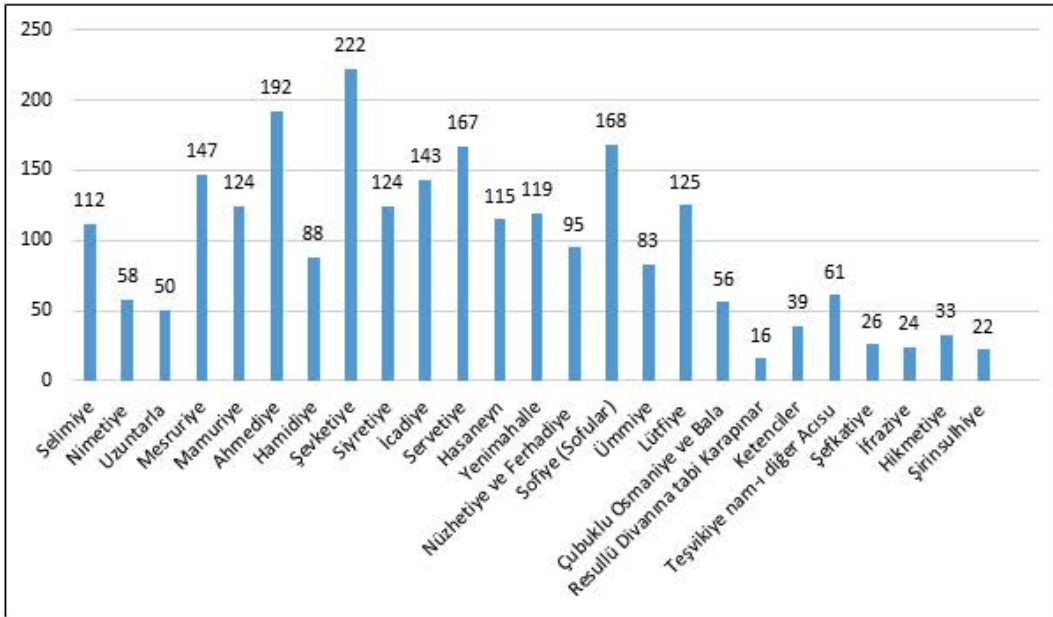
KK - 9) Muhacir köylerinin hane sayıları

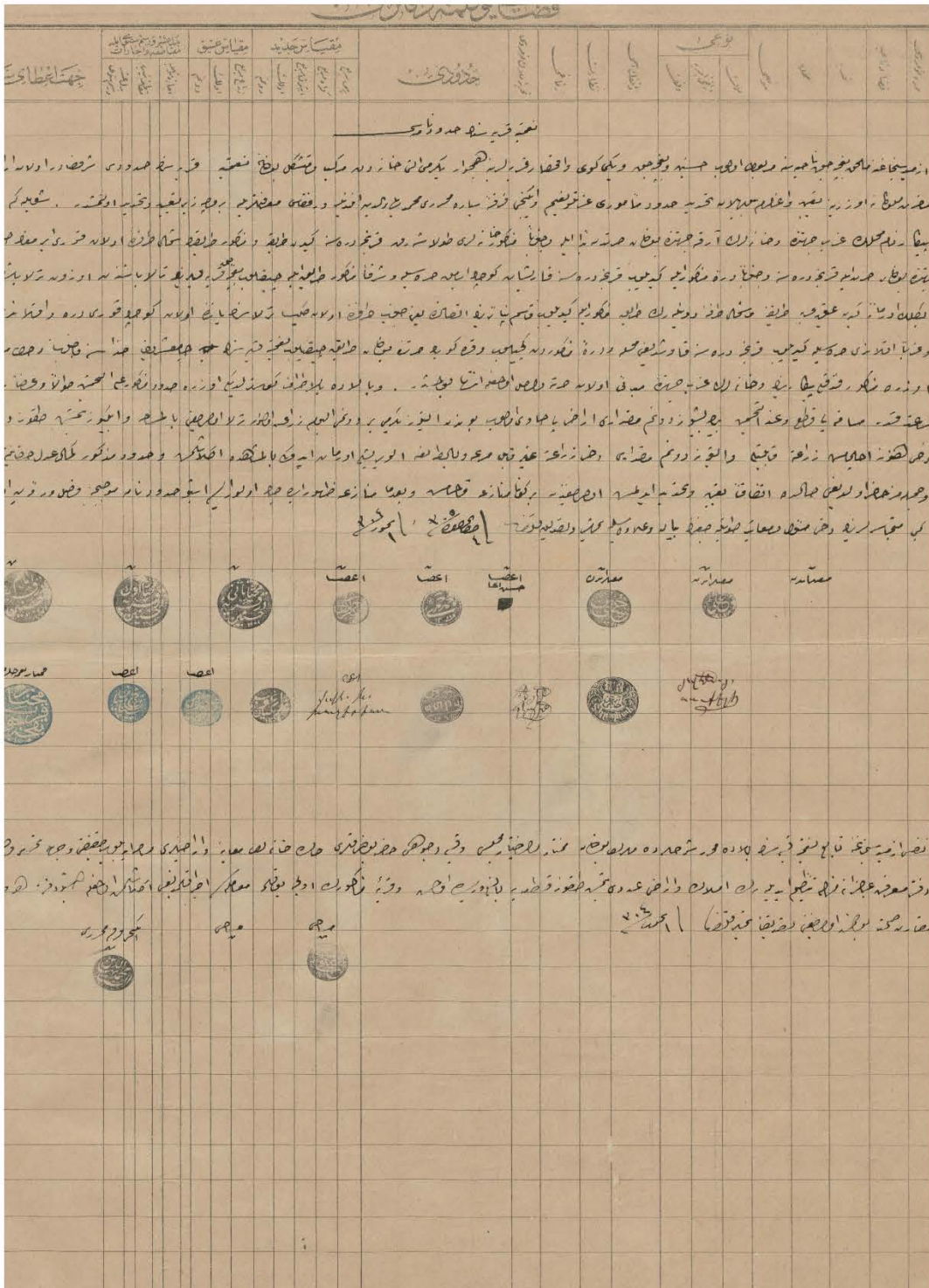
KK - 10) Muhacirlere düşen toplam arazinin hane başına oranı

EK - 11) Mıhacırların tarım yapıkları arazinin hane başına oranı

EK - 12) Tarım yapılan ve tarıma elverişli arazilerin toplamı ve hane başına oranı

EK - 14) Nimetiye köyüne ait hudutname (İzmit Muhacirin İskân Defteri, T 9126, s. 26).